Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дениз ● ШИНАРА, 10 АПРЕЛЬ, 1984 ШУ. ● № 43 (8821). Мах. 3 кап.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

ЦХЬА САХЬАТ ДОАДЕ ЙИШ ЯЦ

РЕЙД

Гота арабаьлла, сихбелла кхиашара балхаш чекхдаккха ба МигIалбиккара ахархой. Уьх шера бІаьсти тІехьажарца а, наст-наста йоьлчаш хиларца а дукха дуькъалехь ницкъ цар балха. Цу хьалашкха къаьстта доьрхІама да болх бе йиш йолча хаьнах цхьа сахьат веэа доьрдоккхаш механизаторий къахьегам вІашгІехьбоаххиьагІа.

МигIалбиккерча боахамашка из гІуллакх мишта латт, гота балхаш мишта вІашгІехьдоаьлад хьежаш хиллар «Сердало» газета рейдоки бригада.

Іуйранна итт сахьат даьнна ха яр тхо М. Горьке цІерагІча совхоза шоллагІча отделене кхашка кхаьчача хана. Горохаа тІехкьара 30 гектар дІае езаш йола ши селлка яр укхаза. Цар чу горох чуйохкаш бар сеяльщикаш. Сеялкровод хьийккха из тоаe гІерташ боахкаш бар трактористаш Коригов Башари Мержоев Махьмади. Дикка де даьккача хана боаггІача тайпара хертІа дІаболабанза бар болх.

Тхо укхаза кхаьчачул а тІехьагІа мара хьиввар культиватор йоахкаш вола Коригов Іийса.

— Со-м хьалхагІа веввар хьа, — бехкаца вала гІерт из, — Доагор кхоачадена из чудотта ваввар со...

ВІалнига мара деце а, балха койгьарле еш да цу тайпара кхоачамбоацараш. БІаьстан балхий планех кхашка механизаторашна болх беча моттигашка технически новкъостал дергдолаш лаьрхІадар. Нийта хьакхаш хургбеннаш доагор лоаттаде а лаьрхІад...

БІаьстан юкхье втера хьалха дІазоаш йола культураш бІаь гектар нен, 50 гектар горох, 100 гектар фуна лаьрхІа люцерна, доакъарийна лаьрхІа горохи кеим 150 гектар — дІайийна баьнкаб «Кавказ» совхоза механизаторашь.

— Кхаш леладеча цхьан нарядагІа болх беш оаш мехотряд хургьа тха уьх шера, — йоах совхоза директора М. Султыгова, — царех цаІ дІатташ кхедеш хургьа, шоллагІьар — доакъараш Іаладеш. Ше къаьстта отряд хилийта лаьрхІад оаха гІоана а мошна а доакъараш кийчдеш. ХІара отрядо леладергдола кхаш дийкъа дІаденнад, болх бара эша техника а дІаеннай. ХІанэ технологически карташ оттадаь даха, договораш оттадеш да тхо царда...

...гІа болж бара а тхьо совгІа тракторист эш тхона. ХІанэ уж лохаш да тхо...

Нийта, 9 апрель хьалІаеттчьа 700 гектара тІа пшеница свеклаш дІайоийнай цар. ...

На теми боахамина беллгалбоаьлад механизаторашь Садулаев Иброхьим, Абдурахманов Эреал, Идрисов Алавур, Сатуев Ваха, Абдулаев Салман. Беталов Іаддал, ... Бурухановна Зина, ... Хазан, кхиберий.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТАШ ТІА: ... латт шекара свеклаш. Лоцедьа — В. Сатуев ... Буруханова Зина ...

З. АМЛИЕВА сурт.

ДЕН СЕРДАЛОНАГІА

«Назрановский» совхоза кхаш леладераш тІатеІІа бІаьстен балхаш деш боалх. Бахьда, царна чІоагІа дукха де ю наст-наста деахача нийдача догІаша. ХІаьта хІара кхай тІа болх бе йиш йолаш, денача сахьатах пайда эца гІерташ шоашта могар ду...

индустриальни хьисапе шекара свеклаш кхееш йолча звенона кулгалдеш ва Бузуртанов. Карарча шера э этара хьалха уж дІае йолалый цун звенос. Агротехнически боккьонаша дІа ма деххара чакхдаьлад Саварбиева звенос деррига балхаш...

района «Джалка» яхача совхое шекара свеклаш кхееча Социалистически Къахьегама Турпалца Муслиева Тамареца социалистически яхь ле дае лаьрхІа а ца со, — тІатехар Саварбиева.

Цуяца яхь лелаеш ва Евлоев Амир. ЛурчотІа Саварбика звеноца болх беш вар из. ДІадахача шера шийкъаьстта звено вІашагІ а ел...

М. АЛБОГАЧИЕВ,
Назрановски района «Путь Ленина» яхача газета сотрудник.

«Правда» газета хаттарашта К. У. ЧЕРНЕНКОС тийина ответаш

Хаттар: ХІанэ дунен тІа латтача хьала фу мах бу Іа? ...

Ответ: Дунен тІара хьал, халахете а, тоаллуш дац. ...

...

21 АПРЕЛЕ — КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

* * *

«Чечено-Ингушнефтехимпром» яхача производственни объединена чуйоагІа предприятеш а ший республика дукхача районашка ... Коммунистически субботник ...

2300 сагах 1480 ... 2,8 ... продукци.

...

...перапе 115 боллхо араваргва, — йоах района правлене председатела дехкараш кхоачашдеча С. Исмаилова. — Цу дийнахьа тикай заведующеш, продавецаш, конторера боллхой, технически персонал хургьа мах лелабеча предприятей доахкаш шоай балха моттигаш кийчъеш, тоеш, цІенъеш.

Ерригасоаш субботник доалча дийнахьа района боллхоша дІайоагІаргьа 150 сомагІа га, гулъергьа цхьа тонн металлолом ...

Культура отдело заведующ А. Гадаева йоах, цу дийнахьа района культболхлоех 120 саг балха араваргва.

Районни культура Цlен боллхой хургба А. Шерипова ...

...на хьалхашка парк юаллаш. Уилаза дІайоагІаргьа кьоналгьнаш, ... клумбаш хьаергьа. Дукха болх бергба юртанаарча культучреждений болхлоша. ...

Субботник доалча дийнахьа ... Цlейна хетаьа «Молвен» араяланаргьа.

Цlей ... художественни самодеятельноста концертащ ...

Б. СОЛТАГИРЕЕВ.

Социалистически яхьа дневник

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ?

Цхьа проценти ах проценти: фуд цох хьахур

ЦхьайтталгIйча пятилетке доьлгIча шера хьалхара квартал чаккхьяннай. Планал совгIа къахьегама овсарле цхьа процент лакхъяран арахецача продукцега дIабодаш бола мах ах процент лохбаран парте хьалхешка оттадаь декхараш толаме кхоачашдера хьинаре къахьегаш я республикера производственни коллективаш. Цар дерриге низаш тIадерзадаьд КПСС ЦК ноябрьски (1983 ш.), февральски ардгIам йоаццача (1984 ш.) Пленумий решенеш кхоачашъяра.

Экономикена интенсификаци яра доле дешаш къоастадера тIехьара болам дIа а болебаь, цар тIегIертта кхоасам лоаттабу къахьегама овсарле лакхъяран хьаьча продукцега дIабода мел лохбаран. ХIара къахьегама коллективе цу дакъе шоай наькъаши тараш я.

Ерригa а Нохч - ГIалгIай АССР хьанийцача къахьегама овсарле планал совгIа цхьа процент лакхйича цун четагIа кхы тIа а арахецаргья 20,1 миллион сома махье тайп-тайпара продукци, арахецача продукцега дIабода мах ах процент лохбича шера кхоаш йола материальни, къахьегама, финансови ресурсаш 9 миллион сома махье хул.

1984 шера хьалхарча квартала итогаша хьакьокх дукхача производственни коллективаша къахьегама овсарле лакхъяран арахецача продукцега дIадодар лохдаран дакъе тIаьйца декхараш тIехкхоачашдеш хилар.

Республика ерриге индустри хьанийцача къахьегама овсарле лакхъяра 1984 шера хьалхарча квартала план 103 процент кхоачашъяьй. Из хул встречни планегIа лаьрзIачул ши процент лакхагIа. Из бахьан долаш мехкарча хайкъе боахамга планал совгIа дIахоачи 12 миллион гаргга сома махье продукци, шера тIаьнйцача социалистически декхарех планал совгIа маьхала якха эзаш яр пхийтта миллион сома махье мара йоаццача.

Встречни планегIа къахьегама овсарле цхьа процент лакхье эзаш хиннеча Грозненски биохимически завода коллективо 1984 шера хьалхарча квартала план 4 процент тIехкхоачашъяьй.

Къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа планал совгIа цу коллективо маьхала хьинзай 239 эзар сома мах бола продукци, совхье цу юкъе арахийцачул 30 процент дукхагIа арахийцай цо продукци.

Встречни планегIа къахьегама овсарле цхьа процент лакхье эзаш хиннеча цементни завода коллективо 1984 шера хьалхарча квартала план кхо процент тIехкхоачашъяьй. Къахьегама овсарле а арахеца продукци а совхье хьалхарча квартала хиннечул 14 процент дукхагIа я. Цо торо хиийтар планал совгIа 203 эзар сома махье товарни продукци маьхала якха.

«Чеченингушстройматериалы» производственни объединене цхьан процента метта ши процент тIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле. Совхье цу юкъе арахийцачул 4 процент дукхагIа продукци арахийцай укх шера. Планал совгIа хьаьай 700 эзар кирпич, дерригa а из хьаьннад къахьегама овсарле лакхъярах.

Къахьегама овсарле лакхъяра ше тIаьйца встречни планаш толаме кхоачашъеш я Нохч - ГIалгIай АССР меттигерча промышленностa министерствена куйгалгIача Нохч-ГIалгIай химически завода коллектив а. Встречни планегIа къахьегама овсарле цхьа процент лакхье эзаш яр, хIаьта из лакхъяьй 5 процент, 1983 шера хьалхарча квартала хинначул кхо процент лакхъяьй из. Цу дерригна а торо хилийтар арахеца продукци кхо процент дукхагIа хилийта, планал совгIа 46 эзар сом мах боле продукци маьхала якха. Уж санна доле масалаш кхы дукха а дехьа д(?) йиш я.

Ши шу хьалха парте а правительстве а тIаьйцар «Бийдале, довгора - энергетически, кхыйоле материальни ресурсаш кхоара а царех дикагIа пайда ийбара а тIехьара бола чIоагIбара» хьакъехьара coцам. Цу лостамагIа дукха беташ ду индустре къахьегамхоше.

Республикa юрта боахам гIалаьарца цхьена тIа-тIа дукхагIа эшаш хул материальни ресурсаш. ХIана республикерча промышленносте дуззаьа дийнахьан буйн дIайоахийте материальни ресурсаш пхи миллион сома махье я. Цудухьа, тахан хIара коллективана хьалхешка латтача кертерча декхарех да мессе а тайпа материальни, къахьегама, финансови ресурсаш кхоаре тIехье тIахьоаман леттабер.

Республика кIезига яц материальни ресурсаш кхоаре тIехье тIегIертта къоасам лоттабеш йола производственни коллективаш.

1984 шера хьалхарча шин бетта арахецача продукцега дIабодаш бола мах ах процент лохбера тIаьйца социалистически декхараш встречни планеши толаме кхоачашдю «Красный молот», «Электроприбор», биохимически, металлотара, цементни заводий, шурий промышленноста производственни объединене, кхы дукхача предприятей коллективаша. «Красный молот» завода коллективо арахецача продукцега дIабодаш боле мах лохбарах кхоадаьд 241 эзар сом, встречни планегIа арахецача продукцега дIабодаш бола мах 0,6 процент мара лохбе це безача, 2,6 процент лохбаьб, арахецача хIара сома махье продукцега дIадодаш дар 77,42 кепиг да, планегIа дIадаха дезаш дар 78,96 кепиг доаца.

Хьалхарча дакъе кхоадаь ехча хьаьиннад дIайоахаш йола материалеш, бийдал, довгор, энерги кIезигъярах.

«Электроприбор» завода арахецача продукцега дIадодаш дар лохдаран кхоадаьд 30 эзар сом, продукцега дIабода мах лохбаьб 1,7 процент, тIаьйцача встречни планегIа ах процент мара лохбе цо безаш хиннеча, цхьан сома махье продукцега дIадодаш дар 82,39 кепиг хиннад, планегIа хила дезаш дар 83,82 кепиг доаца.

Ах процент хьаьча продукцега дIабодаш бола мах лохбе безача 1,4 процент лохбаьб биохимически завода, из бахьан долаш кхоадаьд 63 эзар сом. Цементни завода коллективо кхоадаьд 590 эзар сом.

Республикерча цхьайолча предприятей коллективаша тIегIертта къоасам лоттабац къахьегама овсарле лакхъяран хьаьча продукцега дIадодаш дар лохдаран, цу дакъерча шоай кхоачамехи торонехи бизза пайда ийбац, кхоачашдац тIаьйца социалистически декхараш а.

Укх шера хьалхарча квартале къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц Назрановски трикотажни фабрика коллективо.

1983 шера хьалхарча квартале хиннечул къахьегама овсарле лакхъяьй Грозненски ремонтно - механически, ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмента» заводашка, кондитерски фабрике, Назрановски мельзаводе, кхычаьа.

ТIаьйцача встречни планегIа лаьрзIадер къахьегама овсарле цхьа процент а кхы тIех лакхъе, цхьабакъда, тIаьйца встречни планаш кхоачашъяьяц Гудермесски мединструментий завода, Ведански маслосырзаводе, Назрановски лесхоза, Гудермесски горпищекомбината, кхы цхьайолча предприятей коллективаша.

Республикерча дукхача предприятей коллективаша тIегIертта къоасам лоаттабу кхоам баран хьурмат деран. ХIаьта цхьачар из бола тесса долабу. Встречни планегIа лаьрзIадер арахецача продукцега дIабода мах ах процент лохбе. Цхьабакъда, дIадодар кIезигдe дезача из дукхагIа хулийташ меттигаш нийслу. Масала, «Пищемаш» завода арахецача продукцега доагIачул дукхагIа 40 эзар сом дIадаьннад, ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмента» завода — 58 эзар сом.

Хьаьча продукцега дIадодаш дар дукхагIа хиннад Назрановски трикотажни фабрике 76 эзар сом, кога гIирс беча фабрике — кхх эзар сом, кондитерски фабрике — 32 эзар сом, Гудермесски «Нефтехимзапчасть» завода — 123 эзар сом.

Уж кхоачамбоацараш дIадахара ерригача къахьегама коллективашка шерре социалистически яь йоаржае езе кхом баран хьурмат деран тIехьа, цу балха тIера кулгалхой бехктохам айбо беза, мехе дIахийта деза уж производства дай хилар, аьха рузкъа доадечаргара цIенкаштте хьадехе деза. ДоттIача хьисапе доал а деш, кхом бе Iемадалер, дIадодар кIезигагIа а долаш, бусбоцаш хьекулаш йоле продукци дукхагIа хилийтар — из да КПСС XXVI съездеи цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш дIа ма декхара мохк экономически социальни дегIахьуларе, планеш кхоачашъяра да деза[illegible].

КОММУНИСТАША ХЬОКХАМ ТЕЛ

Йоккха яц Сунженски консервни завода партийни организаци, цунна чухоагIар ерригa а 12 коммунист мара вац. ХIаьта а цар авангардни лоархIам айбарца тIа-тIа шой влияни айеш хьайсагIа я. ХIаьта цун секретарь Шамилев Зайнди Махмудович партийни организаце беча балха тIа нерттера лерхIаш ва порядока дисциплинея чIоагIъяра, къахьегама овсарле лакхъяра, продукцега дIадодар чулхьалдакхарах коммунистий, ерригa къахьегамхой хьинар тIадерзадир.

ХIаьта из IалашIу укхаза эггара хьалха тIадиллача гIулакхацара коммунистий шоай бехктохам айбарца, оалача дешаца а гIулакхаца а шоашкара хьокхам гойташ уж хиларца. Укхазара хIара коммунист партийни поручени йолаш а из бехктохаме хеташ кхоачашьеш а ва.

Иштта, масала, производственни участка начальник Мадагов Абдула пропагандист-а агитатор а ше хилара тарра, дика ахар санна, болхлошта вай парте, пачхьалкхен чурен арахьарен политика дIайовзийташ кхетаме болх беш хул.

Тоъал ха я заводе халкъе тIаьхьожама группа председатель воаца, кхыча балха тIа оттадца укхазара дIавахав из. Бакъда, из вацар аьнна шоай болх мел а болийташ беш бе халкъа тIаьхьожамхой. Из иштта ца хила а тарлора, нагахьа санна, цун заместитель вола коммунист Судулаев Махьмади из гIулакх бехктохаме а лерхIаш кхоачашдеш хинавецаре. Цун хьалхлеица хIалале массехи рейд яьй халкъа тIаьхьожамхоша электроэнерги, лар, бийдал мишта дIаухийт, продукце дикал лакха йий хьожар: Иштта хьагучадаьа кхоачамбоацараш ерригача коллективаца дIадоавийтар, уж дийцар, воагIаш цар бехктохаме воар.

Вахча балха а арахийцача продукце а учет еха заводе мишта оттадаьд аьнча, из оттадаьд шолагIча дийнахьа IуьрийнахIара болхлочо а бIаргчача смена а шоаш селхан фу даьд хоргдолаш. Цу дакъехьа арахец «къахьегама листовка», хIаьта задаьи чIоагIIа тIехкхоачашъяь моттиг хилча — «молнеш», хIара кIира дальча котбьиннарашта цIе вымпелаш хьокаю. Из гIулакх цу тайпара вIаштIехьдалар дукхача даьгье тийша да пенацара кепайоазув вIаштIехьданихара даьгье бехктохаме волча парторганизаце секретара заместителах, мастерах Мальсагов Туханах. ХIаьта шe вымпел дукхагIа а тийннай цо кулгалдеча сменаш.

Цкъарчоа хетадала тарлу коллектива юкъе беча организаторски а массово-политически а балха юкъе фу дакъа юкъедахьа тарлуш ва пенсионер вола охранник, аьнна. ХIаьта укхаза из декхар кхоачашдеш вола Х. Тангиев дикагIболча агитаторех цаI хоархIаш ва. ТIаккха цо оалаш долчунга ладувгIаш а тешаш а бе укхазара нах. Къаьстта чIоагIа теркам тIаоза гIерт из хIамаи кхоми хаурмати деш къахьегамхой хилийтара.

Заводе йолаш я кхоачам болаш эшаш йола гойтара агитаци. ХIаьта а бакъахьа хетар из хаст-хастагIа эргайолаш хилча. Масала, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, брак, прогулаш ерш бехктохаме оазара, производстве хьахилаттараш массе тайпара белгалбахара тIахьехаш йола лозунгаш лоадам болаш яц.

— Из кхоачамбоацар дукха гаьна це доалийташ дIадаккха хьожарда-тхо, — аьлар Зайнди Махмудовича Шамилева. Заводе хIанзалца цIе уголок хинна яц. Цу гIулакха помещени тоъацар. Лекци еша ехаш хилча дукха нах вIашагIтоха йиш йоацаш бутар. ХIанз адаме чухье эргайоаккхаш я, цхьайола кабинеташ готтагIа ярa чотагIа цIеча уголока эша моттиг мукъайоаккхаш хиннаб. ХIанз паргIата а сийрда а йола из них тIаийбе кинчъеш летт. Телевизор а цу чу оттае яш кхы йола поартал а IалашъецI я.

Иштта, шоай болх дикагIа вIаштIехьбакхарга, нала къахьегара эша хьалаш Iалашдара лерттIа йоакхо еча коллективе дешн лоархIаши лелабу производстве хьахилаттараш. Укхаза дохкал ду варшица йолча Шевцова Мария, сменни мастера Арапиева АсмаI, слесарь Леонид Петрович Свинчиков, кочегар Николай Стельмахов, электрик Темирсултанов Махьмад, болхлой Леонова Раиса, Алборгачиева Дебхана, кхыбарий.

Цар а коллективерча кхыча къахьегамхой а хьинарца продукци йоахара задание тIехкхоачалье, из йоакхаш дIадохийтар чухьнахьдакка аьттув баьннаб. Из де вIаштIехьдальнияи чурча резервеех кхы а дикагIа пайда эцара, тIадиллача гIулакхацара хIаране бехктохам айбара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра эггара хьалха коммунисташ, шоай активисташ сардагIбаха парторганизаца низ дIахьачарах.

Хьалха хаст-хаста чIоагIа хало оза ешаш хулар коллектива электродвигателаш йохар бахьан долаш. ТIаккха балха ерригa конвейер сопие езача дIахоачар гIулакх. Бакъда, из дувцарахи дукха къестадарахи хьаболаш пайда боиш дусаш дар хIара смене дежурство дIахьоргйолаш электрикаш хьехаба, мотораш доахар лораду устройствош уттаьдалаца йолча хила. ХIанз мотор бохаш йола моттиг вахтахьа мара нийслуш яц.

Предприяте бойх товбара гIойле ел хIама хилар, 1983 шу чайкдолаш вIашагI а елла, нерда совнаш кийчъертйола вини болх бе йолаллийтарах а. Укхаза ерригa балхаш механизаци яь хилар бахьан долаш кхьа саьга-сахьете 8 тонн Iамаш чакхбаха низ дIахоач.

Цу тайпара масалаш коллективе кхы а долаш да. ХIаьта нерттердар фуд аьлча, из да къахьегама овсарле лакхъяра, продукцега дIадодар кIезигдара, хIамаи кхоми хаурмати дара уйла а кулгалхой баьха ца Iеш, мугIарера къахьегамхой а баха парторганизацена нарегIдаьнна хинр.

А. ЗИМАРИН,

Сунженски районa «Знамя труда» газета редактора заместитель.

Укх шера дика къахьегаш толамех доахаш хьайкагIарех я г. Назранера номер 432 йола дIа-юха лелача механизированни колонна коллектив. Хакъ пи ди хьалха кхоачашйир цо хьалхарча квартала производственни план. Колонна подразделенешта юкъе дикагIчарца лоархIам я Горчханов Юсуп прораб вола участок.

Из участок хьалъеш я хIама административни гIишло. ПаргIа укх шера йиьаьгIлагIча квартале эксплуатаце яла езаш я из. ХIаьта участка болхлошна ерригa шоай торонаш лаьрхIа а лаьрхIа соцам баьб шоллагIа квартал чакхъялале из объект хьалъьяккха.

Шоай доаш гIулакхдара къасташ дошалга гойташ къахьег укх деношка гIишлоенхоша. Цар лаьрхIад дукхагIа дола гIишлои-монтажни балхаш ЦхьоалагIча нийга йистедаха.

Шоай дийнахьара балха норманаш 110—120 процент кхоачашъеш хьабоагIа цу участка дукхагIа бола гIишлошхой.

СУРТА ТIА: Горчханов Юсуп участкера дикагIбола каменщикаш (аьрдехьара аьттехьа) Капурзоева Пати, Дидигов Руслан, Гандалоева Фоза, Оадоева Мовлатхан, Кузигова Фасихан.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

Наьсарера хоамаш

Декхарех лоархIабу

Дика къахьийгар укх шера хьалхарча квартале Назрановски районе совхоз - техникуме хьайбеш леладераша. Боахама а эзаш йолча дукха квартальни план йир 25 марта хьатIаоттеш, хIаьта шура иэкара план ши ди хьалхагIа йир.

Уж толамаш дакъареш бе совхоза Яндарерча хьайбей ферме болхлой. Дика буси яхкаа эза шура 6,3 килограмм йоалла, ферма дукхача доарказа тIехкхоачашъю нормаш. Масала, Даурбекова Розас, Ахриева Минкас, Китиева Цизще 7,6 килограмм шура йоакх, Гандарова Лоде — 6,5 килограмм.

ШоллагIча квартала план а иштта дика кхоачашъе дош деннад хьайбаш леладераша.

●

Шура — дукхагIа

— Квартальни планагIа аьнна йоагIачул массе тонн совгIа шура хьакхой тха доаркаша, дукха план а дика кхоачашйир пхи-пхи ди хьалха, — йоаш «Экажевский» совхозе партийни организаце секретара Газдиев Мусас.

ТIаьхьарча март бетта масал гойташ къахьийгарах а доарка Оздоева Залобан, бIарчча квартал хьанийцача якка йоагIар 1850 килограмм йолаш, цо хьаккай 2300 килограмм шура.

— Иштта лехха доца а, — йоаш Газдиева, — во дац Алтемирова Розай, Мутиева Катшата, Точиева Лизай, Костоева ВахIидата хьехамаш.

Шоаш тIаьйца декхараш дика кхоачашдеш цар а.

С. АРЧАКОВ.

Болх аттача баккхара

Нохч - ГIалгIай ялта управлене коллективо дIадахача шера план толаме кхоачаш е яь, укх шера доаккхий социалистически декхараш тIаьйцад. Уж кхоачашдеш бокхача лоархIаме да шийна хьакьокхача машинашъеш автомобильни транспортах бизза пайда ийбар, халача балхаш механизаци автоматизаци яр, оборудованехи техникехи бизза пайда ийбар.

Ермоловски элеватора (директор М. Дорчиев) ялат Iодоассадара йолча, кIезига низ болча оборудовани меттаоттайир цхьан сахьета 150 тонн ялат Iодоассада низ кхоачаш йола кердаер. Грозненски реалбаза болх бе йолалийтай керда транспортер. Цо вIаштIехьдалийтар вагонаш Iойоассочи автомашинашта моаькьеш тIадоттачи халача балхахета механизаци а. Уж санна моакьеш тIадотташи тIера Iедоахаши доле балхаш аттача дахара тIеерзаь дукха мара приятеш чаккхьяхай Аргунски ялат дIачуийдача предприяте, Назрановски мельзаводе, Артамовски элеваторе, кхычаьа.

Ялта продуктай управлене бола товбара тIеерзаь маропрятеш чаккхьяхарах бокхача пайда баьннаб цунна чуйоагIача дукхача предприятей коллективашта. Дуззаь реалбаза автомашина музь тIаботташ, документашта оформлени яр а тIехьа дIалелахIача йоаш йоле ха 40 минут мара яц, дIадахача шерашка цу операцена йоаш хиннар 1 сахьати итт минути хиннача. Уж санна доле кхы дукхаа бехаш дерал грузооборот 17 процент лакхъялер, хIаьта моакьеш тIадотташ шерa хагIнаше йоаккхаш хинне ца 800 саьат кIезигъялар.

Дукха гаьна ца йоача моттигашка ялат машинашъе транспортаце а це кхухьеш, автомобильни транспортаце дIа-хье кхухьлга чIоагIа пайдена гIулакх да. Цхьабакъда, халкъа боахама чIоагIа пайдене дола из гIулакх юкъетт Нохч - ГIалгIай автомобильни транспорта территориальни объединене (начальник В. А. Надыров) коллективо кхоачам хилпел транспорт це хьамарех. Цудухьа кIанз а тIехьа моттигаш нийслу Назрановски мельзаводера хьаьр Сунженски мелхе еча заводе, Слепцовски хлебоприемни пунктера кIе Назрановски мельзавода, Ермоловски элеватора вагонашца дIакхухьеш.

Производственни мощностехи оборудованехи пайда эцара, кхом баран хьурмат деран, къахьегама овсарле лакхъяра, вагонаш моакьеш тIедоладал сийца латтеш йоаш йола ха кIезигъяра доькье эггара дикагIа толамаш доаьлар Червленски ялат дIачуийдача предприяте коллективо (директор К. В. Мартыненко), Аргунски ялат дIачуийдача предприяте (директор Ж. Д. Мазмудова), Гудермесски реалбаза (директор М. Д. Шамурзаев).

ДIахо йодача хана а шой болх товбера дукха балхаш деш я ялата продуктай управлене коллектив. ХIанз цо Ермоловски элеваторе хьалеш я йоккха склад, Гудермесски реалбаза хьалдаь долаш латт цхьа озам 150 тонн моакьеш озаргдола вагонашта лаьрзIа доле тарах.

М. ПИЛЮЩ,

КПСС Грозненски горкома штата воаца инструктор.

г. Аргунера номер 30 йола профессионально - технически училище дешначул тIехьагIа болх бе вера Аргунски «Сельхозтехника» отделене Хамцуев Зарман. Массехк шу даьлад кул тIехьагIа, хIанз Зарман йо[illegible] хагIча разрядах болх беш ва.

ХIара балха дени норма 110—115 процент кхоачашъю Хамцуева. Цун сурт хьалтехад предприяте Сийлен уйга тIа.

СУРТА ТIА: Г. Хамцуев.

З. АМЛИЕВА сурт.

Ер барайтталагIа шу да Аргунски вьшхабетонни хIамаш еча заводе газоэлектросварщик волаш Иван Ильич Медлыка болх бу. Цу юкъа шийй професси йизза хоаш вола мастер а хинна дIаэттав из.

Ше хагархой хьехаьча хиларах тарра дукха бa заводе цо газоэлектросварщикa говзал кхаьерзайта бола кагархой. Цар дег тIара бертал йоах талам шоай хьехамчанна.

Иван Ильича хьехьнала къахьегам дукхахаза белгалбаьхаб сийлен грамотанца, ахчан премеца, кхыдолча совгIатанца.

СУРТА ТIА: И. И. Медлыка.

З. АМЛИЕВА сурт.

ЧАМ БОАЦАР НАХА ДЕЗАЦ

Грозненски кондитерски фабрика укх шера хьалхарча квартале план кхоачашъяьяц. Ара цо хеций йисай 143 эзар сома махье гаргга продукци. ПланегIа йоагIачул 150 тонн кIезигагIа я кондитерски изделеш а.

ТIаьхьарча шерашка планови заданеш кхоачашъе йоаццача фабрикано укх шера фу хинад!

Цу хаттаре духхIаьхьаргтеннаш жоп дехаш сона фабрика директора Шейхов Бадрудин Якубовичa а партийни организаца секретара Селезнев Николай Афанасьевичa а.

Хац-хьегI фабрика кулгалхошта ялха кхоачам ца еш йисара фу бахьан да, а хьи а, дукха бехаш болаш бацхьагI?

— Складашка дукха продукци Iаьйнай тха, — йоах директора. Мах беча организацешка дIа ца хьоаш латт 10 тонн пряникаш, 11 тонн карамель, 6 тонн щербет, 10 тонн ирис, кхыйола продукци. Из бахьан долаш март бетта тIаьа дийнахьа болх ца беш сеца лаьттай бисквитни цех. Ара ца хецаш йисай 80 тонн гаргга продукци.

Хьожаргде вай фабрика складашка иштта дукха продукци хIана Iаьйнай.

Нохч - ГIалгIай респотребсоюзо, «Гастроном» торго, горпищеторго, кхьча мах беча предприятешка хьаэца це тугаш йитай иттеш тоннеш Грозненски фабрика продукци. Цунца цхьана цу организацешка махкарча кхыча городашкара — Нальчикара, Львовера, Ереванера, Бакура, Орджоникидзера — бIаьш тоннеш мерза продукци хьетIеккхуза.

Мишта нийсденнад из? Кхьча городашкара хьехуза продукци чамбоацаргIа я?

— Яц. Меттигерча мах беча предприятешта тхоех бехк ца бетташ мара хIема дац из, — аьтть фабрика директор. Тха продукци дIа ца эцар дуьхье доаца бахьанаш дах. Кхьча городашкара хьаена вагон безам бола а беци а Iа ца йоассайна балац уж. Ца йоассайой гIод тесха деза. ХIаьта тхога машини хьа ме яйтаиац, оахе Iойоессаергьац иЦ, аьлча дахьниад гIулакх.

Фабрика кулгалхоша ала тигац шоай продукци во я, ассортимент къе я. ХIаьта керттера дуаца дезар-м из да.

Фабрика эггара йоккхагIа йола партнер я Нохч - ГIалгIай респотребсоюз. Укх шера хьалхарча квартале фабрико арахеца 510 тонн кондитерски изделеш мах беча предприятешка дIайоаьйийргийчаш фабрикаца договор оттадаьдар цо. Цхьабакъда, цох 100 совгIа тонн продукци дIаэца ца тугаш йитар. ХIаьта дIа ца эдарах цох бакха бехк а бац. Фабрико дуж доле товар наза хотташ а эцаш а дар дац. Масала, договор оттадача хана дийцар дар фабрико хьалхарча квартале 36 тонн мармелад лургйоаш. Цхьа килограмм енназ. Иштта енназ наза эцаш йоаш кIаьда конфеташ, геттара кIезига ялнай печенеш, ледянецаш, кхыйола конфеташ. Продукци а тайп-тайпара хила езаш яр. Укхаза из деш дац. Масала, хьаю ирис хила езар 4—5 тайпара, хIаьта арахецац «Кис-кис» эзар мара. Тикашка бIаргагуш яц цхьан хана фабрико арахецаш хинна «Раковые шейки», «Золотая», «Гусиные лапки», кхе конфеташ. Нагтахье мара йоацаш дIааьннай зефир, «Птичье молоко» кхе конфеташ.

Мах беча массайолча предприятешна дуцаар цаI да: наха дIа ца эцача продукци тха де хIама дац. Шерра ассортимент а йолаш, чам бола продукци дукхагIа арахеца, йоах цар. Бакъьув уж! Наха эза продукци я арахеца езар.

ТIаккха из кIезигъялар а хIала ара ца хецар фу бахьан да?

— Бийдал тоьац тхона, — йоах фабрика керттерча инженера Б. Ш. Хусаинова. Ароматически изделей Ленинградски заводо кIезига яйтай тхона эссенци, красителаш. Иштта тоъам болаш яц этикеташ а. Цхьайола продукци арахецара эша оборудовани а яц.

Укхаза кхета ца деш цаI да: мела оарцагIдаьнна, маца Iаьаньергья фабрика эза бийдал а оборудовани а? Таьхи хьалха дунахи дац фабрико арахеца продукци деш ца хинар. Цхьа мо дукхалла нартагIдаьхад из торгинспекце, мах беча предприятешка, продукцих кIезза балла неза. Хьаиш эттагIа йола продукци дукхагIа ара а хецаш, ледача бесса хь а план кхоачашъе гIертарах гIулакх хургдац. Из хургдоацаргшиe гуча а даьннар укх шера хьалхарча квартале фабрико дакхача хьокхаммаша.

ХIанз йолча оборудованеца а овсарегIа болх бе йиш яр, нагахь санна фабрико йолча торонех бизза пайда а эцаш, коллективе шера социалистически яхь йоаржаьялара. Шу доладена кхо бутт баьнна бале а, гуш дац коллективе тIаьйца социалистически декхараш. Дакъасса ветт цу гIулакха хийрдаь стендаш. ХIара бетта а эзаш йола яхьа итогаш еш яц, къахьегама хьалхалетта, тIахьалесса бригада малагIа я яц. Ши бIаь гаргга сага болх бича коллективе эша йиш йоацаш дац цу тайпара хIама.

ХIана йиц оаш яхьа итогаш? — аьлча, фабрика кулгалхоша эзар дерригa а кIалдисье да. — квартальни план кхоачаш ца яь хилча, фу да из уж итогаш?

Иштта йоах фабрика директора а партийни организаце секретара а. Дуцар хьалхаа а план кхоачашъе ца а укх лаьрхIа хилча санна да. Мелла а фабрико боацаш санна бицбаьйтаб дIхкхьача шерашка укхаза хьинара къахьегам бола нах, цара карагIдаьннар дIадоахийтац ерригача коллективе, пайда эцац цар опытах. ХIаьта цу тайпара бола нах кIезига бац укхаза: М. Ф. Иваченко, А. А. Марютанова, М. Темирсултанова, А. Арсамикова, дукха а кхьбарех. Цар хIара дийнахьа 125—140 процент кхоачашъю сменни заданеш.

Цхьабакъда, цох пайда эца укхаза.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

АТЕИСТАШ КХЕБЕШ

Дина гӀулакххаш вахарца товш дац

Боккха доархӀам болаш да хьаьӀамкхуш боагӀа тӀехье материалистически уйланца кхетам луш кхеар. Из гӀулахх цӀендашта леладу Грознерски 6-ча технически училище. Цига болх беш я «Атеист» яха клуб. Цун заведующий я политически экономи хьеха Гапаева Бирлант. Арадуяш «Атеист» яха пенгазет.

Атеистически кхетам балара балха лостам тел атеизмана йолча совето. Цун членаш ба преподавателаш, мастераш, дешархой. Атеистически кхетам балара болх бу хьалхе а оттаьча планагӀа.

Клубе да «Атеист», «Октябрь», «Юкъерча бӀаьпе ренашпара Нохч-ГӀалгӀайче» яха альбомаш.

ХӀара дешархой группо арахец цхьй атеистически венгазет. Цар тӀа ладу дина хьехамехи гӀулакххехи доладча венах. Масала, цхьан группо арадаьхача «Атеист» яхача газета тӀа дуаш шариӀата законагӀа Шальпарча В. Усманова цхьй сесаг Межидова 11 бутт баьнна кӀаьнкх 2 шу даьнна йиӀиги хьа а лькха йитарах, из ниха дӀахийтарах.

Вокх группа газета тӀа ладу молла деча хьехамашта духьала. «Дунен тӀа вахача зана саго дуккагӀа моцаш мел ёо кьеметдийнакхьа лясмала дуккагӀа хургда цунна даз хӀама» аха молла хьехам нах Ӏехабера тӀаберзабаь хилар къахта хьахьох.

Атеистически кхетам балара балха тӀа йоккха моттиг дӀалоац дешархоша дина темах язъеча рефераташ. Дешархочо Чапановас ше язъьча «Марксизм-ленинизм классикаша динах дувцар» яхача реферата тӀа доладу дина лаьца Маркса, Энгельса, Ленина яхараш.

«НагӀахьа санна мадж кхаьба дешарх» яхача реферата тӀа Магомадова Тоитас дувц марча кхоабаш хилларах лаьар миллардаьнна Ведана района Элистанжи-Юртара Тагирова Ими еша хиларах.

«Кхалсаги дин», «Классови общественере бусалба кхалсага моттиги хьади» яхача рефераташ тӀа дешархоша Оздоева Хадишатен, Даудова Яхаси доаладу шариӀата законаша хӀана а гӀаьла кхалнах Ӏотеlабеш, уж кӀорча боалаш леладу гӀулакхаш хьаллоацаш хиларах доха масалаш. ШариӀатагӀа ньожахчун дукха истий хила йиш я, яха закон кхалсаг кӀорча йоалмаш, из ца лоархӀаш хилар да, лхаш дувц рефераташ тӀа. Цу законагӀа пайда а эцаш дукха стий болаш ба Ачхой-Мартана районера Э. Эльдупаев, Наьсарен районера Д. Пароян Х. Дидигова, Сунженски районера Х. Беснев. ШариӀата луш йола бокъо «тӀехкхочашъяй» МагӀалбеке районерча Коригова.

Вакъда, кӀорчалга диллача цаpел массарел а тӀехваьннав Алхан-Кала яхача юртара Т. Асланбеков. Из 60 шу даьнна воккха саг ва. Цо йоалйир 17 шу дола кхетта Яха. Яхий дай наней дукхьала хидавнэр шоай йоӀ йоалаьча воккхача сага. 500 сом урдух хьа а йиша тайтар. Асланбекова шоалагӀа сесаг хилар Яхах.

Яха ще а баьъац рефераташ тӀа. ДӀаяхача замах кхедача воча гӀулакхашта духьала кьовсам лоаттабара моттех ше кӀорча йоахкаш дола гӀулахх магийта ӀойлоӀай ца. Ӏиатте, моллагӀа а кхоалагӀа сесаг а хинна «яха хоша» болча моллагӀча а кхалсагах ше доагӀара каду рефераташ тӀа.

Дешархоша хьехархоша а кхычахьара хьайха боалабеча лектораша а еш динах духьала тема йола лекцеш. Масала, преподавателаша З. К. Вагонепноси, М. Х. Чимаевея йийшай «Дуне кхоллараx бола дина фаьлт», «Даьла мӀерша халкъа духьал» яха лекцеш.

Хьежача наха, поал тосараш ларбаш ду ахаш бала мах Ӏехабеш деча гӀулакхаш-та духьала «Медицина селхни, тахан, кхоана» яха лекци йийшар Грознерча кхоалагӀча больницан доро Н. Н. Вайнуровавес.

— ТӀа училище дешаш гӀарех дукхагӀеберш мехкарий ба, — йоах Гапаева Бирлант. — Уж юртахкара бахна ба. Царна кокъе нийсну дийнах теш а цун хьехама тӀагӀоллара гӀулакхаш хьаллоацаш я бараш. Вакъда, цар из ду лагӀа, кхаш туча а боалийта.

Уж хьалчабахара сала хаттараш оттадаь анкетирована ю хӀара группе. Цунга гӀолла гучабел тӀехха динах тешаш бола нах. Уж хул цӀагӀа дӀ лелабеш дин наман доаца дезалий бараш. Царех хӀаранна къахета кхетама бохк бу.

Атеистически кхетам малараша балара гӀулакхах саха цӀензаште терпо ю. ХӀана аьлча, тахара мехкарий кхоана берий ноаной а хинна дӀаоттадезаш ба.

Ю. ГУРЖИБЕКОВ.

«НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР БОЛХ БЕЧА КАГИРХОЙ ЗАСЛУЖЕННИ ХЬЕХАМЧА» ЯХА СИЙЛАХЬА ЦӀИ ОТТАЙРАХ ДОЛА

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаьмхеьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаьмхеьарча Совета Президиумо [illegible]

1. «Нохч-ГӀалгӀай АССР болх беча кагирхой заслуженни хьехамча» яха сийлахье цӀи оттае.

2. «Нохч-ГӀалгӀай АССР болх беча кагирхой заслуженни хьехамча» яхача сийлахьча цӀера положени чӀоагӀъе.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаьмхеьарча Совета Президиума председатель Х. ВОКОВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаьмхеьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВИНЬКИН.

гор. Грозный, 1984 шу, 6 апрель.

«НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР БОЛХ БЕЧА КАГИРХОЙ ЗАСЛУЖЕННИ ХЬЕХАМЧА» ЯХАЧА СИЙЛАХЬЧА ЦӀЕРАХ ЙОЛА

ПОЛОЖЕНИ

1. «Нохч-ГӀалгӀай АССР болх беча кагирхой заслуженни хьехамча» яха сийлахье цӀи лу лаккхаквалифицированни болхлоех, колхозоех, инженерно-технически болхлоех, юрта боахама специалистех, гӀулакхерча наха юкъерча, цхьан предприяте, колхозе, учреждене, организаце дакъа хӀама доацаш 10 шерал кӀезигагӀа йоаццача хана болх баьчей хьехамчала даьхье 5 шерал кӀезигагӀа боацаш общественни хьехале болх бечех, кагирхошта профессионально дешар хьехачей коммунистически кхетам лучей карагӀдийнна доккхий хӀамаш а долаш дикагӀбоала кагирхой хьехамчашна.

2. «Нохч-ГӀалгӀай АССР болх беча кагирхой заслуженни хьехамча» яха сийлахье цӀи Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаьмхеьарча Совета Президиумо луш я профсоюзий областной Совето, ВЛКСМ обкомо, Нохч-ГӀалгӀай АССР министерствашца, пачхьалкхий комитеташца ведомствашца хьачубаларах.

Министерстваш, пачхьалкхен комитето е ведомства хьачулуча документашта хьа еза йоагӀаш йолча профсоюза обкомо луш йола заключени а.

3. «Нохч-ГӀалгӀай АССР болх беча кагирхой заслуженни хьехамча» яха сийлахье цӀи яларах дола дош дайхе латтача органе е организацеца хьалхашха гӀоттаду, массаза а ахар мо, саг болх беш волча къахьегама коллективе. Сийлахье цӀи ялийта хьалчуду из предприяте, колхоза (правлене), учреждене, организаце администраце партийни, профсоюзни, комсомольски организацешца цхьана.

Сийлахье цӀи яларах дола дош гӀоттаде йиш я шитта халкъа депутатий районни, городской Совета е цун исполнительни комитета.

4. «Нохч-ГӀалгӀай АССР болх беча кагирхой заслуженни хьехамча» яха сийлахье цӀи енача наха лу Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаьмхеьарча Совета Президиума Сийлен грамотен оттаьча шалара йола нахха тӀа йоаллаю «Республикана хьалхашта дина хӀамаш карагӀдуларах» яха знаки.

5. «Республикана хьалхашта дина хӀамаш карагӀдуларах» яха нахха тӀа йоаллаю знак нахха аьтта оагӀорахье а еша лелаю.

6. «Нохч-ГӀалгӀай АССР болх беча кагирхой заслуженни хьехамча» яха сийлахье цӀи тӀера дӀаяккха йиш яц Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаьмхеьарча Совета Президиумо мара.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаьмхеьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВИНЬКИН.

гор. Грозный, 1984 шу, 6 апрель.

Йоазон дехьара

Укх тайпара сурт — сагӀадоагӀе сагӀа доаш — Лиссабонерча Португале кӀоаига хулаш хӀама дац. Мехка тайп-тайпарча городий улицашка, майдаш тӀа наьсдуш бола уж айлисане баьнна райе, къе нах, чолакхий, пачхьалкхенгара цхьакха тайпа новкъостал ца кхоачача «сов болча хьехе» эспара деналхех ба. Официальни доклада дийцача а 150 эзар болча Португалерча хьабе болх боацача нахах 82 процент берийн носабеш [illegible]. Болх боацача португальцашта хьежадеча лахча боараш укх тӀеххьарча хана 8 процент дахбелвай. Цу тайпара хьал — духхьал мехка хӀакарча правительство, чиновникача антисоциальни политикех хьалхилар.

СУРТА ТӀА: Лиссабоне цхьан улица тӀера сагӀадехар.

АДН—ТАСС сурт.

Дуне цхьан кӀиргӀа

МАШАРГЕН КХОХКАМ КӀАЬДБАРГЕН БОДА НИКЪ

Советски Союз хила а хилай йолаш а я геранаш Ӏоаделга юхасоцаде а из тӀехьашкахьа юхалостаде а гӀертарий дог тийшша оагӀув хьаллувцарех. Цу гӀулакха тӀаерзаяь я дунен халкъашта юкъерча арене СССР-о дӀахайкхача предложеней ерригача комплекс. ТӀема кхерам дӀабаккхара тӀехьарча, машар чӀоагӀбаре тӀехьарча къовсаме Советски Союз кийча я ерригача пачхьалкхеншца. Планета тӀарча машар безаш долча дерригача общественни низашца шерра я хьнаре а цхьана гӀулакхаш леладе. Иштта я Социятерна кулгалдеча делтелий кхайкарала К. У. Черненкос даима кхоалдувцаш а цунна комментареш еш а дунен кепайсазоно йздечун кертера идеяш.

«Машар бехьан долаш де довш дари де лерхӀара», «СССР никъ — гераш Ӏоаделга юхатохар», «Вахаро хьалхадоах ядерни катастрофа хилийта йиш йоацийла» — цу тайпара керте а ладаь непатехад К. У. Черненко отвецаш болгарски газеташа. «Советски Союзо цӀаьхка а хьахьоах кхохкам кӀаьдбе гӀерташ ше йолга», — ладу «Берлинер цайтунг» (ГДР) яхача газето. СССР машар чӀоагӀбара ший дерригa низаш тӀадерзадаь хилар белгал а доахаш. «Трибуна люду» яхача газето белгалдоах советсий предложеней ерригa комплекс гераш Ӏоаделга юхасоцадара а тӀехьашкахьа юхалостадара а тӀаерзаь, кхохкам кӀаьдбара процесс йолаялийтара, пачхьалкхашта юкъерча гӀулакхашка машара атмосфера юхаметтаоттара тӀаерзаь йолга.

К. У. Черненкос, йоах венгерски телевидене комментарешка, белгалдаьккхад дунен тӀара хьал таллар — на цхьатарра нийсденна латта низаш толххадара, Советски Союзал тӀех ТӀема-стратегически совле шоашахьа хилийта лаьрхӀа йола йоаш йола политика бахьан долаш хьахинна хӀама да, аьнна. Сагото в езаш хӀама дац ала гӀерташ хьувзе а машар безаш ба валийта гӀерте а из никъ чӀоагӀа зуламе болга къайладахьа могаргдац цхьаннена а.

КПСС ЦК Генеральни секретара, ладу французски «Юманите», дагайоахийтай Советски Союзо дӀахайкхаь, США-с дӀатӀаца ца тугаш йита лоархӀаме предложенеш. Ӏалаьмате сиха латтачара меттахьа ца йоахаш сецаве ерригa ядерни арсеналаш, довзуе а оттаде лоархӀам боллаш кӀезиг а де стратегически гера. Европе ядерни низаш вӀашдухьала доттадаре боараш хьадда лохбе, космоса милитаризаци ма йита, дехка а дехка, дӀа а дакха химически гера. Уж гӀулакхаш, нагахьа санна уж чакхдоахе, белгалдоах газето, ерригача пачхьалкхенашта ловча тайпарех дунеп дерригача халкъаша дӀадехарашкен цар догдоахарашкен хьежжан хургдар, ахаш.

Советски арахьара политика конструктивни йола белгалдаккханза яьннац кхыметтел массиски информаце буржуазни средстваш а. Иштта, Киодо Цусин яхача японски агентства белгалдаькхад, Москва хила а хинай йолаш а я гераш Ӏоаделга юхасоцаден из тӀехьашкахьа юхалостаден гӀертарий оагӀув дог тийшша хьаллувцаш, ахаш.

Москва, ладу «Вашингтон пост» яхача американски газето, харцахьа лаьрхӀад Европе США керда ядерни ракеташ оттаяр. Цунца цхьана белгал а даькхад дунен халкъашта юкъера кхохкам меде ше кийча хилар. Советски кулгалхочо аьннад, низаш цхьана тӀадерзадой, политически лоӀам хуле дикагӀа оагӀорахьа лостадеш хьал хувца йиш йолга. ЛоархӀаме да дунен халкъашта юкъера тешам юхаметтаоттабар.

КХОХКАМ МИХЬАРБАККХАРА ТӀАБЕРЗАВАЬ НИКЪ

Керттара маӀан шитта долаш я кхаь оагӀорахьара комисси оалачо — США. Малхбузен Европ, Япони хӀама лелалуш долча, финансови, политически гӀозарий эгара влиятельни вола массех бӀаь викал юкъевоагӀача дунен халкъашта юкъерча империализма шийтайпарча «керттерча центро» енна рекомендацеш. Малхбузен правительствашта де [illegible] гӀулакхаш хьалхадоахараш сапна йола уж рекомендацеш дӀадахача кӀиргӀа хиннача комисса аргӀанарча пленарни васдале кийчъяь хинай.

«Мэйфлауэр» яхача вашингтонски гостиниц гулбенна капиталистически дунен «капиталаш» — военно-промышленни банковни капитала викалаш, политически делтелаш — хьежаб «Демократи болх беш хила еза: итт шера лаьрхӀа кхаь оагӀорахьара ден повестка» яхаш шийн тайпара цӀи йолча доклада. Цу дийнц доккхача къаман кхерамзлен дешашта вола США президента помощник хиннача З. Бжезинскея Англен Япони кхыча мехкашцарча гӀулакхий министраш хиннача Д. Оуэнем С. Окитои кийчдаьча документа тӀа лаьаяз е гӀерт капитала дунен тӀа хӀама нийслуча дукхача проблемай. Цунна къовстаде могаргдоаца декхараш хьалхашца увттаду капитализма юкъара кризис кӀоаргъйларо, социалистически содружества низи влияни чӀоагӀъйларо, халкъий кортамукъален болам дегӀабаро, машарехи кхохкам кӀаьдбарехи тӀехьа вӀалла ца хиннача тайпара чӀоагӀа баьржача болам, экономически кризисо, Малхбузен мехкашта юкъера экономически вӀашдухьалеш иркъларо.

Цу документа автораша, Малхбузен мехкий арахьарча политика карарча итт шера дола генеральни лостамаш белгал а доахаш гуччахьа «низа позице» тӀара политика лелаю, дунен халкъашта юкъера кхохкам михьарбаох, гераш Ӏоаделга чӀоагӀлу. Цар оттаьча рекомендацеш тӀа хьаллувц Рейгана администраце милитаристски никъ, могаду Европе керда американски ракетно-ядерни гера дӀаоттадар. «Атлантически солидарность» хьахьоахаш йола хӀама санна доархӀ чӀоагӀа халкъаш духьала доллаше а тӀкъамаш дола ракеташ «Першинг-2-и» шоай территореш тӀа оттайита бокъо енача ФРГ, Англе, Итале правительствашка леладу гӀулакхаш. Докладе автораша Малхбузен мехкашкара хьадех тӀема кийчонга дӀаухийтар дӀахо йодача хана алсамдаккхар. НАТО моллагӀдараш сагий долча гераашцарча низашта а цун ядерни потенциала а модернизаци яр. Вокхьал цар аьнча, цар могаду къулбе-малхбузен Азера, Персидски залива районера, Гаьнарча Малхбоалера, Африкера НАТО «гӀулакхий сове» шерьелга.

Доклада юкъейихьа на программа милитаристски гӀулакхаш къаьгга хьахьоахаш я, кхьта из теркал ца деш Ӏебенабац кхыметтал кхаь оагӀорахьарча комиссе членаш а. Къамалхий дӀахьала деча хана хьаькехар из документ могадича НАТО бокъонца чакхдаккха лерхӀар гучаларгхилараш тӀема духьалара болам юхатоха гӀерташ Малхбузен мехкий лидераша «машар безе» ахаш дувна даьсса хабараш гучадаргхилараш, бола кхерам. Юкхера а, комиссе сопредседатела банкира Д. Рокфеллера пресс-конференце хьахьоахаш ше хиллара, документ автораша юхаденнад «гоадайта», ХӀаьта а комиссе эггара хьалхарча аргӀа тӀа дола декхар санна чӀоагӀа могадаьь капиталистически мехкий кулгалхошта тӀема-политически дакъе «Малхбузен цхьоагӀо» чӀоагӀъелга, масала, НАТО чӀоагӀъелга дунен тайп-тайпарча районашка «скоординированни политика» лелаяре нахкъагӀ. Кхьча дешашца аьлча, дунен буржуазе питабо ядерни катастрофа хилар кхерам болаш Вашингтоно лелаю авантюристически политика могаеш печать оттайй.

БЕХКТОКХАМА КӀАЛХАРДОВРГДАЦ

Массали ди да ООН Кхерамален Совето вӀаштӀехьтӀехьа дегӀаухача шин пачхьалкхенгара — Ливегарен Никарагуагарен — кхаьчача жалобашка хьожаш йола. Цу шин мехка юкъе дуккха эзараш километраш я, уж даде лаьттан шера духьдухьача доакъошка. Цхьабакъда, цар дунен сообществагара гӀо дехара балхаваш долча бесса аьлча цхьан тайпара да. Из бе ВӀашагӀхийттача Штатийн цар сателлитий оагӀорехьара дании тӀалатта кхерам, шантаж, дукхьалара агрессивни алцеш.

Географически вӀаши гаьна я Ливии Никарагуаи, цхьабакъда, цар политикаца атта гуш я юкъара принципаши идеалаши. Шинна а мехко хьнаре дагъа лоац тӀема блонах дӀахетанзаберий болама юкъе. ЛеррагӀа хьаллувц дерригача халкъий паргӀата а шоай мукъа а дегӀаахара бокъо, дина гучадоах империализма низий, эггара хьалха США, ерригача планета тӀарча къастъкъастача регионашкара а машара духьалара тийша балхаш, хьадда духьала латт империалистически моллагӀча дитата. Цу дерригена кертах хьарбоах Вашингтоне доал дераш.

На эгӀазло [illegible] дола паш кхӀалбисарий эгӀазло ла. Ювцар-м Ӏалаьмате йоккха экономически тӀемен потенциал а йолаш йола капиталистически дунен эггара йоккхагӀа йола пачхьалкхе ма яй. Из цӀаккха а хиннац шийла эсалагӀчарара хебар дӀахьдеш, нагахьа санна цар хьеста а луш ше ахар де ца тигача. ТӀеххьарча итташ шерашка къаьстта узарйийрзай цун империски уйлай формаш США Ӏаьдала верте Рейгана администраци оттачух тӀаьхьагӀа. Гренадин Ливанен хиннача трагически событеша тешавеш а шеко йоацаш а баьду ше.

ВӀашагӀкхийттача Штаташа Ливенен Никарагуанен гомахьа хӀана леладу провокационни милитаристски гӀулакхаш — цу заговора зӀанара цхьа чӀуг. Вашингтоно леладу агрессивни гӀулакхаш дувцаш йола планета селла вӀаши гаьнарча шин миӀнгера жалобаш цхьан хана кхачаро къаьгга хьагойт США империски амбицеш глобальни хилар. Американцаша деча зуламий список йӀаьха я, хӀаьта практически хӀара дийна тӀаетталуш а латт цунна керда факташ. Кхыметтел, лоацца царех дувца вела а хургьяр царех машинкаца непатеха дукха оагӀош.

Теркам цӀаьхха а тӀабахийтача хӀама доацаш да Ливенан Никарагуанен духьала ше лелаю бандитски акцеш къайладахьа гӀерташ Вашингтоне шерра пропаганда йоаржаяр. Цун керттера дакъа да цхьаккха а хӀама бакъдоацаш йола, «терроризмана» духьаларча къовсамах йола кампани. Ала дезаш да, из керда хӀама ца хилар. Ше даьча зуламах болча бехктокхама кӀалхара вала гӀертача хана зуламхо каст-каста хул ше даьча зуламах нах бехке бе гӀерташ.

Цхьабакъда, дунен халкъашта юкъера общественность Ӏехае а «харцахьарча лергӀа хьожае» а вӀаштӀехьдаргдац. ООН штаб-квартира заседанешка тӀа-тӀа чӀоагӀагӀа критика ю рейгановски администраце дӀахьош йолча пачхьалкхен терроризмана. Кхерамзлен Советерча дискуссешта юкъедакъа доацаш берех дукхачеша дӀадех, тӀеххьара а хӀана мукъагӀа, ООН Устав гӀожагӀча тайпара телхадеш йола ВӀашагӀкхийтта Штаташ бехктокхаме оаяр. Из хӀама чӀоагӀа актуальни лоархӀама да тахан.

О. ШИРИКОВ, Ю. ЛЕВЧЕНКО, А. СУРИКОВ. (ТАСС)

Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совете

Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета эргӀазара заседани хилар ер дешаш дувцаш: Гудермесски района юртбоахама производства эффективность лаккхъяра де дезарий хьакъехьа, 1983 шерарча НГӀАССР юрта боахама министерства финансово-боахама гӀулакхий итогех, республикерча воашарих кхерамзлен хьалах.

Уж дувцача даьгье лиаша НГӀАССР министраша, производственни объединенен кулгалхоша, правительства хьачача членаша.

РАЙОН ТӀЕХЬАЙНСАР ДӀАДАККХА

Министрий Совето белгалдаьккхар, Гудермесски района колхозашка юртбоахама продукци яккхарен кийчъяреи боарам пхе шера планагӀа лаьрхӀача темпашка хьежжа ца хилар. 1981—1983 шерашка пачхьалкхенна дӀа ца луш дисад тоъал дукха генараш, шакара свеклаш, комсаш, баьцдвараш, сом, дух, шура. Цу юкъа района совхозашка кӀезигденнад доахап, хьакхарч.

Доахана продуктивность лаьхлуш яц. ХӀара кхоабача Ӏатта лоархӀаш 1983 шера яьккха шура 1639 килограмм мара хиланзар, вешта аьлча 1980 шера яьккхачул 220 килограмм кӀезигагӀа хилар. Пачхьалкхенна дӀателача доахана дозал геттара лоха да. Хьайбаш сое дукха Ӏаьхара а дус, дӀа а къест. ДукхагӀдолча боахамаша рентабельно бац болх.

Уж кхоачамбоацараш хилара бахьанаш да боахама доал эсала дар, лаьттах, доахах, техникех, производства кхыча средствех эффективно пайда ца эцар. Лаьттанцара белхаш деча гӀоагӀча тайпара телхаю агротехника правилаш, теркалъяц Ӏалман ларда тӀа баккъаь севообороташ, кӀезига тесс органически удобренеш, къовсам эсала лоаттабу дӀайийнача хӀамашта юкъе хулача йоархӀашца, зуламдергашца, лазарашца. Эффективно пайда эцац хий деххача лаьттаех.

Доакъэрашна кӀезига Ӏалацбий хул общественни хьайбий боахам, доахан леладарен Ӏувал дарех зооветеринарни правилаш теркалъяц фермашка. Хьайбаш леладарашта эша культурно-бытовой хьалаш вӀаштӀехьдаьхадац.

Мела юкъекхуь къахьегам вӀашӀтӀехьбаккхарен цу нах шах теларен прогрессивни формаш. 1983 шера коллективни подрядагӀа болх беш 17 подразделени мара хиннац, вешта аьлча ерриггех 19 процент. Мела юкъекхуь хозрасчет. Лоха ба плановн, производственни, технологически дисциплина боарам.

ЛертӀа къестадац района юрташка чуӀе цӀенош, школаш, культурно-бытовой гӀулакхашта лаьрхӀа гӀирсаш хьалдара дешаш.

НГӀАССР юрта боахама министерства, «Чеченингушвино» яхача объединене, Госкомсельхозтехнико, мелиорацеи хии боахамеи министерства, кхыча республикански министерствашеи ведомствашеи, горисполкомо, районни агропромышленни объединене хьадда кулгалдац юртбоахама производство дегӀайоалаяра, карара а дӀахора а дешаш къестадеча боахамашта практически новкъостал дац.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совето республиканско агропромышленни объединене совет, НГӀАССР юрта боахама министерство, мелиорацеи хии боахамеи министерство, «Чеченингушвино» объединени, Госкомсельхозтехника, «Чеченингушводстрой» яха гӀишлошъяра управлени, «Чечингсельстрой» трест, кхыйола республикански ведомствашеи, Гудермесски горисполком декхарийла яьй лаьттаца леладарен хьайбаш леладарен Ӏалман ларда тӀа нийсъяь система кара ерзаяра пайдана гӀулакхаш чакхдаха, района совхозий, кхыча юртбоахама предприятейи организацейи гӀулакхаш тоадаре хьадда новкъостал де.

Гудермесски микробиологически комбинат хьаллъярцен кхачан продукташца из Ӏалашъярцен, хӀаьта иштта комсаш кхеяра пайдане доацача лаьтташка уж дӀайогӀарца а дувзаденна баккъахьа хургдий-дешай ханза дергдац района хьайбоача совхозашта специализаци яр. ЧуӀа цӀеной, школаш, культурно-бытовой гӀулакхашта лаьрхӀа гӀирсаш хьалделге, района совхозий материально-техническе база чӀоагӀъелгеи производственни процессашта механизацияра средствашца кийчъелгеи оттадолда. Массе метте лаьтташ леладечей хьайбаш леладечей коллективни подряд юкъехьолда, йлановни производственни дисциплина чӀоагӀъяре, боахама дерригa доакъош рентабельно леладара хьахара социальни кулгалкойи специалистийи бехктокхам айболби.

НГӀАССР Министрий Совето чӀоагӀдаьд юртбоахама производство дӀахо дегӀайоалаяре, цун эффективность лаккхъяра, юрташта къахьегамхошта хилаза дарг доаца социальни культурно-бытовой хьалаш вӀаштӀехьдалахара новкъостал де лаьрхӀача НГӀАССР юрта боахама министерства, мелиорацеи хии боахамеи министерства, «Чеченингушвино» яхача объединене, Госкомсельхозтехнико, «Чеченингушводстрой» яхача гӀишлошъяра управлене, «Чечингсельстрой» тресто районни агропромышленни объединене. кхача ведомствашца чакхдаха кийчъяь гӀулакхаш.

БАЛХА СТИЛЬ ЭРГАЯККХА

Министрий Совета заседане белгалдаьккхар, юрта боахама министерства 1983 шера юртбоахама производства эффективность лаккхъяра, боахамий материально-технически базеи экономикеи чӀоагӀъяра белгалара болх баь хилар.

Цунца цхьана, Министрий Совето дӀалайтар колхозно-совхозни производство дегӀайоалаяре кулгалдеча, лаьттах, удобренеех, техникех пайда эцача, квалификаци лаккхъеча, кадраш кхееча балхаш тӀа чӀоагӀйолийтачей дукха кхоачамбоацараш хилар, юрташкарча къахьегамхой социальни культурно-бытовойи хьалаш тоадара ер йоагӀаш йола боахко ца хилар. Юрта боахама министерство а горисполкомий райисполкомий юрта боахама управленешта а тӀадиллад юртбоахама продукци яккхарен кийчъярен планаш кхоачашъяра, лаьттах, керттерча производственни фондех, материальни, финансови, къахьегама ресурсех пайда дикагӀа эцара де доагӀар колхозий совхозий кулгалхошарен специалисташарен тӀатеӀа хьадехилга. Шоайн шоаца карарча боахамий балха стиль КПСС ЦК майски (1982 ш.) цул тӀехьагӀарчен Пленумашца дӀадетарашкен агропромышленни объединеней хьакъехьа чӀоагӀъяьча положенешкен хьежжа эргайоакхилга.

Лаьтта леладара культурен ерригача юртбоахама культурай хьуакъам хий деххача лаьттаех, органически минеральни удобренеех, гербицидеи ядохимикатех эффективнегӀа пайда эцара наьнгъаца лакхбелга Ӏалашдолда, хаддакзе къоасам лоаттаболба овсарца, дӀайийнача хӀамашта зуламдергашцей лазаршцей, чуэцача хӀана жлатташ ца доарлар дукха.

Дукха гӀулакхаш чакхдоахалда доакъарий база чӀоагӀъяра, кийчдеш дола доакъараш дика хилийтараш тӀера ца дуалийтараш. Хьайбаш дакагӀа кхабарен леладарен, племенной болх тоабера, доакъараш кхоам беш леладара, се хьайбаш Ӏаьхара ца дисийтара, кӀезигагӀа тӀерадуьлийтара, ветеринарно-санитарни, противоэпизоотехнически дарбани мероприятеш чакхъяккхара чотах доахаий продуктивность лаккхъелгеш уж дебаделгеи, вӀашӀтӀехьадоаккхалда.

ТӀаьхьокам чӀоагӀагӀа оттабалба капитальни гӀирсаш хьалдара леламаш диналая. дӀайийшача аьчаз бизза пайда эцара а кхаьъеш латта объекташ шоай ханнахьа эксплуатаце дӀателара а.

Кхоачамбоацараш дӀадоахалда тракторех, юртбоахама машинех, автотранспортех, доакъарий цехех. Хьайбаш леладуча фермашкарча механизацеи кхыча оборудованехи пайда эцара, царна технически гӀулакххаш дар, дӀаоттаяь лоаттаяра даькъера, [illegible] тӀаьхьокам оттабалба доатор-машиндаьтташ дӀадехача.

ХӀара боахама экономически балха боарам лакхболба, тӀатеӀа юкъехьойла коллективни подряди хозрасчети. Эргайоахаш тоайойла планированни, къахьегам вӀаштӀехьбаккхара. ЛертӀадоаккхалда цунна боарам уггаре, материальни моральни стимулировани яра гӀулакх. Управлене экономически стимулахи методехи биззагӀа пайда эцалба продукци хаддаза дукагӀа яккха цун дикал лаккхъяра. ТӀатеӀа гӀулакхаш чакхдоахалда учети отчетности тоаяра, доал ца хиларца а материальни ахчани средстваш хьурмат доацаш дӀавахийтарца а, колхозийи совхозийи доалахье шийна метта хилийтар духьал, финансови дисциплина, колхоза Устав, боахама чухьара демократи телхаярца лоаттабу къовсам чӀоагӀбара.

ШерагӀен тӀатеӀаш производствана юкъекхуьлда Ӏилмана, техникана, прогрессивни технологена карагӀдаьнараш, хьалха латтача боахамий опыт дӀайоаржайойла, планаши декхараши хаьал хьалха кхоачашдар духьа лелаю социалистически къовсам дегӀаккхуллойла.

НГӀАССР Госкомсельхозтехнико дӀадоахалда хьайбаш леладеча фермай комплексий машинно-тракторни парка ремонт ечарен техническени гӀулакхаш дечарен кхоачамбоацараш, ремонта дикал лаккхйойла.

«Чечингсельстрой» тресто, «Чеченингушводстрой» яхача гӀишлошъяра управлене, «Чечинколхозстрой» яхача объединене Ӏалашдолда укх шерарча кийчагӀа лаьрхӀа колхозашкарен совхозашкарен ерригa объекташ хьалъярен шоай ханнахьа эксплуатаце дӀаларен планаш кхоачашъелга.

НГӀАССР Пачхьалкхен планом юрта боахама министерствай халкъа депутатий городской районни Советий исполкомашта тӀадиллад юртбоахама производствана планированни ечара кхоачамбоацараш дӀадоахалда, продукци кийчъяра планаш боахамашка шоай ханнахьа лертӀа йоалаш дӀакхоачийтагта а халкъбоахама планаш шоай ханнахьа дика кийчъелга а Ӏалашдолда.

Юртбоахама продукци кийчъярен цун дикален дешашта йолча Пачхьалкхен комиссе чӀоагӀболба пачхьалкхенна дӀатела юртбоахама продукци кийчъяра планаш кхоачашъярен цун дикален, загутовителашна боахамашца йоззал шоай ханнахьа расчеташ яра лоаттабу тӀаьхьокам.

ЦӀИ ЯЛАРА ДУХЬАЛАРА КХЕРАМЗЛЕ ӀАЛАШЙОЙЛА

ЦӀера духьалара кхерамзле НГӀАССР-е хьалагӀча хьал тӀа я а хьежа. Министрий Совето белгалдаьккхад, нах баха моттигаши халкъа боахама объекташи цӀера духьаларча кхерамзлена Ӏалашъяра дешех лаьца республика правительства яь решенеш кхоачашъяра хета боагӀаш бола бехктокхам ца хеташ цхьайола советски боахамеи органаи хилгйта, цӀераш ца юлийтара цар це лоаар ца лаьлга.

НГӀАССР министерствашкаи ведомствашкаи, халкъа депутатий городской районни Советий исполкомашта тӀадиллад 1984 шера шоалагӀча квартале халкъа боахама объекташ, чуӀеча цӀеной фонд, дешаш дахе ха йолача берий, дарбан-унахӀенои, культурно-зрелищни учреждений, гостиницаш, школаш, кхыйола дешара заведенеш цӀи яларе духьаларча гӀулакхашка диллача машагӀча хьал тӀа я хьожаш тохнам бела а цӀераш ца юлайтара лертӀа гӀулакхаш чакхдоахалга а. Йа болх чакхбоаккхача хана къаьстта уйла тӀайохийтийла дукха нах вӀашагӀбеттачуча моттигашка, цӀи ялара чӀоагӀа кхераме йолча промышленни предприятешка, хьайбаш леладеча комплексашка, юртбоахама производства кхыча объекташка, хӀаьта иштта базашка, складашка, тикашка, базача маьха хӀамаш чудоаттаеча кхыча моттигашка цӀера духьалара кхерамзле Ӏалашъяра хилаза дарг мел доаца хьалаш вӀаштӀехьдахара.

БЕХК МАЛАГlА БА?

— Нохч-Гlалгlайчен гlишлон управленин чуйоагlача цlеношн хьалдена комбинате цхьоалагlча разрядах тайп-тайпара балхаш де, хьахочун декхараш кхоачаш а дергдолаш, дlаййцар тха цlен кхо дезалхо. Сон, мари, воlн. Из дар 1981 шера ноябрь бетта, — яздy редакце ше дайтача кехата тlа г. Грозне яхаш йолча Д. Арсамаковас, — цхьабакъда, дlадахача шера ноябрь бетта, тхога бах цхьаккха тайпа хоам а боацаш, балхара дlадаьхар тхо. Ши бутт гаргга йолча хана тхоаш балха ма мотташ болх баьб оаха. Цох доагlар хьалале тlаг тхоуч.

Редакцега тlo дезаш дайтача цу кехата лерагlа тохкам бе ваха хилар со укх дешошка. Партийни организаце секретарь Пришвин Александр Авдеевич, аз дена гlуллакх дlаднийцача, цох хlама хоуш вацар. Иштта Арсамаковгlар балхара дlа хlана баьхаб хоуш вацар профсоюзни комитета председатель Шахидов Ваха Хасбулатович а. Цо а даланзар са хаттара хоадам бола жоп. Юххера а тха къамаьл доалача хана новкъоста Шахидова тlагехар: «Профсоюзни комитете балхара дlабаьхаб аьнна хlама аьннадац тхога цар, цу хьакъехьа хеза-м хезад сона царех дувцаш», аьлар цо, соцара къамаьл даьнна а лоархlаш.

Цу хана хьахьальчар цlенош деча комбината кадрай отдела начальник Трубицин Николай Федорович. Аз дехарагlа цо бlаргагойтар сона Арсамаковгlар балхара мукъабовлийтарах долча приказа копи. Цу тlа яздаьд: «Хьаьъеш летта объект йистельха хиларца дувзаденна цхьоалагlча разрядех гlонца балхаш деш хинна Арсамаковгlар Мустафин, Руслани, Дебахани 1983 шера цхьоалагlча ноябре деза балхара мукъабалийталба».

— Хlаьта, цхьоалагlча ноябре уж балхара дlабаьха хилча, приказ-м 16 декабре мара мича техад оаш царна? — хьаттеча Трубицина хlама аланзар. Тlаккха балха Арсамаковгlар хьаьцаш предприяте техача приказа тlа аьннад, уж г. Грознерча Карла Либкнехта цlерагlча улицагlа хьалъеча объекте цхьоалагlча разрядагlа болхлой болаш хьаьцалба, хьахой декхараш кхоачаш а дергдолаш, аьнна. Цхьабакъда, мел ха яккха уж дlаьц хьоахадаьлац. Цудухьа РСФСР КЗОТа 29 статьях уж балхара дlабеха боьъо яцар администраце.

Цхьаькха а да укхаза нийса доацаш. Нагахьа санна администраце саг балхара дlавоаккхаш хилча, ше решени тlаьцалехьа, профсоюзни комитетаца дага а яьнна тоха мара йиш яц прикaз. Из приказ техача дийнахье а мукъвалийтачунга из кулг а деш дlадоваийта а деза. Цу тайпара хlама даьдац ДСК администраце. Хlаьта Арсамаковгlар шоаш балхара дlабаьхалга а ца хоеш 1983 шера декабрь беттен 1984 шера январь беттен шоай балха декхараш кхоачащдеш ма хиннабий тlачlоагlьаьча объекте.

Цу объекте прораб волча Цугаев Руслана ахачох, кулга дукха «цlена» хиннабац хьахой Арсамаковгlар. Тlаккха иззал бехк ше наха тlабуллаш хилча цхьа бальан хила ма деззий. Хlаьта из бахьан долаш дац, кlал кlийле йоацаш къамаьл да Цугаева дер.

Хьалхьаь алаьза хинна объект йистельнинай, шо кхы вицаш хlама дац укхаза. Аьнпад Цугаевен мастера Усмановен Арсамаковгlарга. Из иштa доацилга ахкар дlааьлча: «Ер объект ведомствения йоадача охранага лорае дlаеннай, соахна ноябрь бетте дена шо балхара мукъа а далийтад, аьнпад Цугаева укх шера январь бетта Арсамаковгlарга.

— Тхо-м тахапаьца укхаза ха деш ма дий, тхона ца а хоеш мишта доах тхо балхара дlа? — аьлча, хlама хиннадац.

Хlаьта объект-м цхьанна а ведомственни йоадача охрено дlа а яйцаяц.

Ворхl тума хlаране бетта алапи яйдеш хиннад Арсамаковгlар шоаш болх беча моттигера. Шоей залалеге тlа пар ладу, мастера Усманова массохьаза цу ахчах кхоалагlа дола дакъа шийна хьатела деза, из оаш ца теле ца болх байтаргбац цуга ахаш. Шийна из луридоацилга хайначул тlехьагlа ше яьхар кхоачеш а даьл — дlабаьхаб балхара цхьаькха бокъо а йоацаш, цхьаккха законагlа а доацаш.

Тхо тешаш да Нохч-Гlалгlай гlишлон управлене кулгалхоша законагlа доацаш мастера Усманова леладеча гlуланкха йоагlача тайпара оценна ергхиларахи хьаьнала къа а хьийга болхлоша даьккха алапа сихха дlадолийтаргхиларахи.

А.-Г. УГУРЧИЕВ,
тха спец. корр.

ТlАХЬОЖАМ БОАЦАШ

КПСС ЦК-ян СССР Министрий Советен 1981 шера 8 январерча сецаю терриам тlабахийтаб коллективни садоводчество дlахо дегlайоалара.

Практико къахьокх цхьацца йолча моттигашка из соцам кхоачашбеш ца хилар. Цун керттера бахьан да цу балха кулгалду кадраш харцара уйла ца елга. Масала, Анисимова цlерагlча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода садоводий товарищества правлене председателалла нийсеннав Киселев Виктор Николаевич — паччахьалкхен рузиьа лечкъадарах хьалхагlа нобахта валла сух ях хиннa. Правленена юкъе ше хоржачен председателалла хьожавечен хана из къайладикха хиннад цо. Цу балха тlа ше дlатlаваха дукха ха а яллехьа на етта вола кеннав из садоводаша кассе дlачутелача ахчах. Товарищества цlерах ахташ уттаьяй цо, ца даь балхаш даьд а яхаш. Товарищества кассера цу тайпарча тарпоцца дихьа ахча дерриге а 500 сом да.

Производственно-тоаварин конторa «Нефтяника» яхача садоводий товарищества казначей йолаш дукха ха яьккхай Т. Г. Найденовас. Цу юкъа садоводий членски взносашдара 1200 сом дииъад цо, цул совгlа, шийга дlатийначa взносашта цо вlалда квитанци ца яздеш а хиннaй дукха моттигаш. Из ахча а иштта шийна гlулакхашна дlадахийтад цо. Из берига цун тайпа болх гуш хинна садоводаш лечкъа бовннаб. Товарищества кулгалхоцен ревизионни комиссен кхы хlама а ца дань, райисполкоме летиъ уж. Бакъда, цо хьадеш хlама дац Райисполкома решенега хьежаш ягlаш йоккха коллектив я.

Ахча лечкъадарагlа йола материал следственни органашка дlачуяла, езаш яр, цхьабакъда из даьдац. 1983 шу доладеннача юххье «Нефт[illegible] товарищество «Нефтеперерабoтчик» яхачох дlакхийттай шийн еригача активаца пассивацеи, цу дакъе Найденовас ахча лечкъадарагlа йола дийцеш а тlехьа (председатель нов. М. Е. Константинов, бухгалтер нов. Е. П. Васильева). Цхьабакъда, товарищества председатела нов. Константинова йоах, шийна бала болаш хlама дац Найденовас дихьача ахчанца а из бехктокхаве озарца а.

Из долла хlама гуччахьа латташ хилча, тамаш а яц, правлене балха тlа кхы тайпа а садоводства участкай хьувкъам лакхбара дукхьале еш дола цlенхаштта кхоачамбоацараш хилар. Масала, дуккхача участкашка хий дулалаьга lалашдаьдац. Къахьегама соглашенех турбай хlаьа метрана сварна йича 17 сом лу, калькуляци нийса оттайча 5 сом мара ца доагlаше а. Иштта хlалаьдеш латт товарищества ахча. Белгалдаккха доагlа, цу гlулакхага дукха ахча дlаухийташ хилар — 1982 шера 1 декабре денз 1983 шера 1 ноябре кхаччалца 7855 сом дlаденнад. Къахьегама соглашенегlа даь балхаш бокъонца даь а дий кхоачашдаь а хилар бакъдеш садоводаша кулгаш яздаь ацаш яц.

1983 шера 20 ноябре садоводий конференци хилар. Правлене балха отчет, сакта чlоагlъяра а кхыкъла а дешаш дар дувцаш. Конференце делегаташа е а йоагlаш чlоагlа критика яр нов. Константиновна, цо дувлийта доккхий гlалаташ белгал а доакаш. Цхьабакъда, критика дlатlаьца лаьрхlа вацар нов. Константинов. Бувсоцаш дош оалача хана цо даьча къамаьлага ладийгlача кхий воалаш хи тlадам ца кхийттар саннa вар из. Хlана вар из сец чlоагlа шийх бlубенна? Тхона хетачох, керттердар фуд аьлча, из да. Заводений райисполкомо «Нефтеперерабoтчик» яхача садоводчески товарищества болх тесса битар.

С. ЛЕВЧЕНКО,
шорта ветеран, пенсионер.

Куташ юташ бац

Къоалага ваьнначоа лочкъадеьчунах мара чам кхетац, яхаш да вай хице. Уж во оамалаш тlехьах лета нах хlанз а нийсолу торговле. Иштта-царех цаl я Шалински районе Редвиген яхача юртарча «Промтовары» яхача тика продавец Ильясова Берлант.

Шийна вовзаш воаца моллагlвола ийдархо тика тlа вена бlаргаваьча юхь тlарча бесах хувцалу из. Шийга дlалаха а ше ийдархоша дувцар а фуд ца хоеш коргагlьяле хьовз из цу хана. Хlана?

Хьомаргда вай, цхьайолча хана, Берлант хlана коргагlьоел. Из къаьгга хьахьокхаш дола сурт хьалхашка отт цуга ийдархоша деча хаттарашкен цо телача жоаген ладийгlача.

— Берлант, прилавкаш лъсса ма йий шун, кхы дохна товар дац шун тика чу? — хетт ийдархочо.

— Дац даьра, даларе хlана хьуладора оаха из, пачча хьалкхен план кхоачашъяра тхона доккха новкъостал а ма хуларий цунах, — сабаре жоп ду Берланта. — Тхоашка хьаккхьача моллагlдола товар бlарг тlаоттаргболча аз lа ца дуллаш цхьа моттиг нийсъеннаяц, — дуъ бутъ цо. Ийдархой теш цо яхачох.

Цхьабакъда, цу хана тика чу нийсбенна госторгинспекце болхлой тешанзар. Тика тlехьашкахьарча помещене доаллаш дар фуд хьежар уж. Цига хьулабаь дlабилла уллаш бар ши метр шерен кхо метр бlаьхен бола ши кlувс, царех хlаране мах 42 туьма ба. Ийдархоша чlоагlа хоатташ да уж. Цхьабакъда, моллагlчунга уж доххa лаьрхlа-м йоацачох тара я продавец. Боагlача маьхал совлен lамаьгг еннечунга кхоачергда мотт сона кlуасаш. Яхлагlча марта денз лочкъаьь дlаоттаь латташ ши кlира совгlа ха яьккхар укхаза наггахьа мара тикашка нийслуш йоацача «Сатурн» яхача шин радиоприемника, хlаранех ворхlи ахи сом доаккхаш йолча лентилгий итт пакет. Массехк минут хьалха цо дийцачунга, бовча дукхага ладугlаш хиначa ийдархой а дог кхьрдар Берлантах.

— Уж товараш къайла а даьла ца доххаш хlана латт?

— Диц а денна латтийсад тха уж.

Вай лакхе дийцар-м кlатт тlа боацаш санна хеталургда шоана дlахо цо леладеш дола гlулакхаш дайзача. Тика а цу чу хьачудоагlаш дола товараш а шийн доалахьа долаш санна болх беш я Берлант. Тика чурча 30 тайпарча товараш тlа оттабаь латташ цхьаккха тайпа мах бац. Царех да клеенаш, саркхилгаш, кlувса дорожкаш, палазаш, кхьдараш. Яхлайтта тайпара кlадаш а мах тlабоацаш да. Царех совлен мах балара, шоашта болча аьттонна из даь дешe, хlана даьд ха йиш йолаш дац. Иштта боах бента гаьна доале тамаш я. Продавец Берлант меттал, из-м клетадича баьъахьа дар тика заведующе Ильясов Шамлан а. Респотребсоюз кулгалдоша фу оал хьоаргда вай цу гlулакхех.

Шийн доалахоща лхье яьача санна, цу методагlа болх беш я Гудермесски смешторга чуйоагlача «Рассвет» яхача тика заведующи М. Шахмуровен а. Фабрикин ярлыкаш а йоацаш, укхаза йохкаш я 342 соми 50 кепиги хlаранех доаккхаш йола кхалнаькха бехка пальтош, хlаранех 234 сом доаккхаш йола кхалнаькха бехка пальтош, хlаранех 234 сом доаккхаш йола бехки качамаш дола пальтош, пхийтта тума мах бола финсни кхалнаькха костюмаш, 350 соми ах соми мах бола малачанаькха тlоарсха куртташ, кхьараш. Наха чlоагlа хоатташ дола товараш хьулаларен цайна тlера фабрикин ярлыкаш lоккарея даьъъера опыт шерра дlа-юха йоаржальчоа тара я укхазарча тикашна а. Из иштта деце, хlама нийслу уж гlулакхаш кхыча тикашна а?

Хьалцаргьа вай хоттонраш чулола № 26 йола тика (зав. М. Оразаев). Цига хlа а ца доххаш лочкъадаь дlадилла уллар корий 60 алтам, ах бlаь пачна «Робот» яха стиральни порошок, иштта кхыдола товараш. Гаьна бергбий-теш цар карадаьлца ниnъ? Боале тамаш я.

А. ТОВСУЛТАНОВ,
Нохч-Гlалгlай госторгинспекце республикански управлене начальника заместитель.
Б. ВОСТОКОВ.

Республика экранаш тlа

lАЬРЖАЧА ШОРШАЛИН КЪАЙЛЕ

Детективни жанрагlа фильмаш дезарашта гуртда москонски кинематографисташа даьккха керда кинолента. Цlихезача ингалсий писательница Агата Кристе «Оапех дизза киса» яхача романагlа даьккха да из фильм. Советски кинематографо духьашка даьккхад цун творчествагlа кино.

Быте хулаш мел дола хlамаш юкъе а долаш Кристе романашa хьагойт английски общества юкъерча класса вахара сурт, вайна йовзийт цу мехкарча наьла къаман башхалонаш, йоккхача городашкара сатийна доаца [illegible]

Кристе дукхача произведенешка юкъаш я Лондона гаьна йоацдача уллача вlаккитача провинциальни городе мел нийсденна тамашийна хlаваш духхьал шийн лоlамагlа техкаш йола Мисс Марил. Цу даькъе цун дика кийсал чlоагlа зем болаши дукхача шерашка вахара опыт йолаши хилар бахьан долаш.

Укх фильме дакъа лоацаш а я Мисс Марил. Цига дувцар да Байденколл особняке Фортеспию дезале хинна хlамаш. Доккхаж а молаадаь нийнав промышленни шпионажа лаьрхlа аппаратура аралецаш йолча фирма да. Зуламхо хьалаха везаш ва полице инспектор Нил. Бакъда, зулам дара наькъаш тохкаш из леллаце а кхы ши саг вуъ — особняке фусамнанен чудатташ йола кхалсаги. Зуламаш кхы дукхагlа хинна хила тардора, массанахье кхоачаш йола [illegible] Марил хиннаецаре. Духхьал цо гучавалюхар нах боабьр, бlаргагуш дlа а яьлар, lехаваь хьатlа а нийха. Инспектор Нил зуламхочоа наручникаш дlатlайокха езаш мара хиланзар.

Из фильм дукхабарашта дезалургда. Хlана аьлча, кре сюжет йолаш да из. Цlенда зуча дийнахьа хьан кхайсад а ца хоеш доадаь шоршалий Фуртесныо цlагlа чукховсаро, фу малан долаш хlама да хьана гlертаро чlоагlа тергам тlаозаргба зрителий.

Чlоагlа лоархlам болаш да цу фильме дувцача историца адамашта юкъе моастагlал дола, цхьане тlайтlа, бала воихо тергал ца беш дола капиталистически дуне хьагойтар.

Из картина даьккхад молдавски режиссера В. Дербенева, сценарий язъбьй В. Колодяжнаяси Е. Смирноваси. Мисс Марил роль лоазаю эстонски актриса Эвера.

СЕСИЛИЯ

Дунен кино шерра цlихеза за картина даьккха Умберто Солас. Цун «Люсия» яхача фильмана 6-ча Москонски дунен халкъашта юкъерча кинофестивале Доько приз елар, иштта кхы дукха фильмаш а даьхад цо. Хlаьта «Сесилия» режиссера керда болх ба. 19-ча бlаьшерен йоазонхочо Сирило Вильяверде «Сесилия Вальдес» яхача романа могмаетlа да из. Кубински испански кинематографисташа даьккхад из картина, хlалта режиссера классически романа сюжет хьа а ийца, цунна вай ханаре трактовка яьй.

Къоначa Сесилийн цхьан вlаьхийча сага виlий Леонардаи юкъерча безама истора да сюжета кердe дикар. Роман дийшарашта еррыгача Куба символ а хинна дlаоттача турпала Сесилий роль цlихезачa кубински актрисас Дейзи Грандоса ловзаю, хlаьта Леопардо яр — Испанера хьаьийхача къоначa театральни актера И. Арнаса.

АХКАЧА lАЛАМАХ ДОЛА ЛЕГЕНДА

Саги lалами цаlаш яр. Нагахьа санна адамашта из дицделча, саг а lалац а деле дlадоал. «Ахкача lаламах дола легенда» яхача американски кинематографаша даьккхача кердача фильма турпало ше лахаш мел йовхха ха цу дешах нах дlаккхетабе гlерташ [illegible]

18-ча бlаьшерен юкъ я фильме юцаш яр. Америкера lалаьмате дукхача переселенцаша цар шоай моттигашкара ардейцаш чуьха а беш, ахкача lалама тlабери. Цар хlалакдий дlадоакх хьайбай lул, цlераш техе йоагаю хьунаш. Сихха бlаьхий хила гlертача наха цхьаккха а хlама деза дац. Цар керттера уйла я моллагlчунгаре, мичахьара сихагlа, дукхагlа хlама хьадоаккхилга, хlаьта капиталистически цивилизаце этара хьамсарагlа йола оамал а я из. Цунах даьца да дувцаш дола фильм.

В. КОВАЛЕВА.

ФЕ ХИЛА

Корта бохо малар мена а болаш машинаш бехкаш хиларах хlана а кул хилъашна транспортаца дузаденна хатараш.

Масала, 1983 шера цу бахьанагlа 111 автоварии хьай, 26 саг ве а хуьй, 117 сага човнаш а ен. Цу 1983 шера беха а болаш автотранспорт дехкаш дийцаб 4500 совгlа водителаш. Царна массаленa а административни кхесапера бехкаш даьд — цхьаберашкара водительски правпаш дlаьккхай, вокхарна «Наькъа лелара правилаш толхаярах болча административни бехктокхамах» долча 1984 шера 15 марта арадаьннача СССР Лаккхерча Совета Президиума Указага хьежжа 30 соматара 100 сомага кхаччалца гlодаш дийттад.

Массехк ди хьалха, ГАИ инспектораш шийна дукхьала нийсъургбац аьнна а хеташ, «Центрнефтехимремс трой» треста спец. РСУ-14 доалахьарча грузовой автомашина водителa М. А. Толстолета бийса яхача хана мена веха а волаш А. Шерипова цlерагlча завода кхерча наькъагlа хехиа водаш машин тlатеха гlашо дийнав.

Ленински районе а иштта бийсанна Грозненски санэпидстанце доалахьарча УАЗ-452 яхача автомашина водителa А. М. Тахтарова, дикка малар мена а волаш, Ленина цlерагlча проспекте машинага тобаккхийта а велна, шийн наькъагlа йодача легковой автомобила тlатехай машин, чуваьгlа водитель чlоагlа лоза а веш.

Шелковской районе цигарча автотранспортни предприяте водителa Г. Г. Инюва геттара бийса яхача хана маларах кап етта а волаш «Запорожец» яхача автомобилаца воагlаш гlашлочоа тlатехай из, кост а кагъеш.

Сон мена хиларах шоаш фу леладу а ца хоеш, гlашлой машинашта хlал укхаш йола моттигаш а дукха нийслу.

«Автоспецоборудование» яхача завода воккхагlвола инженер В. Ш. Батыров, кхоачаш балха ди чаккх а даьллехьа корта бохабу малар а мена, предприяте территоре тlара аравьлна дlаводаш машинаш леланча наькъа тlа ваьннав, вахарах дагаловцам а боацаш, хlаьта цу хана тlехьаккхаш хиннача машина оагlув теха дозаваль.

Дlадахача кlирагlа (30 марта денз 5 апреле кхаччалца) НГlАССР наькъаш тlа 12 автоавари хьай, 2 саг ве а хуьй, 8 сага човнаш а ен.

НГlАССР МВД ГАИ.

КЕРЧЬ НЕМЕЦКО-ФАШИСТСКИ ГlАЬРАХОЕХ МУКЪАЬЬККХА 40 ШУ ДУЗАШ (11 АПРЕЛЬ)

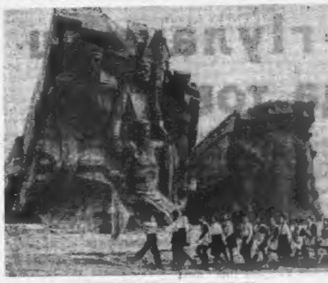

ТУРПАЛИЙ СИЙЛЕ ЙОВРГЬЯЦ

Крымски область. Тхьоаза артиллерийски залп а тохаш салют яьй 1944 шера 11 апреле вай Даьхен столицо — Москвас Керчь мукъаьккхача Къаьсттача Приморски эскара, lаьржача форда флотен Азовски Военни флотилен тlемахой сийна.

Сийлаь-боккхача Даймехка тlема шерашка кхо бlаьн тlкъаьн дийнахьеен буса фронтовой город хиннай Керчь. Цун территоре тlем оаругхен фашисташцара къовсам лаьттан тlей лаьттан хlалеп, хи тlа а фега а лаьттаб. Турпала оагlош а хинна тlема летописа юкъеяхай 1941—1942 шерашкара Керченско-Феодосийски десантни операци, шовзткъе шоллагlча шера Аджимушкайски тlо боаккхача моттигашка ах шера лаьтта оборона, 1943 шерара доалача лаьтта — Эльтигена турпала эпопея. Цул тlехьагlа города къулбаседа-малхбоалехьарча даькъа тlара плацдарм хьаьккхай, кхо бетта цул оборона лоттаьяй.

Чухьийлхача хьалхарча дийлахье а хьаьккхай Керчь инарала А. И. Еременкос кулгалдеш хиннача Къаьсттача Приморски эскара бlуно. Город мукъайоакхача хана баьча тlем тlа къонахчал долаши майрен латарах эскарен флотен 10 эзар совгlча тlемахочоа орденаши медалаш еннай, бlаьн ткъаьн берайтта тlемахочоа Советски Союза Турпал яха цlи еннай.

Тlема шерашка — турпал, маьршача хана — хьинаре къахьегамхо — иштта я из йоккха индустриальни портовни город Керчь. Города — турпалча Керча сийле денга ра денга лакхъю металлургашен горнякашен, кемаш дерашa а гlишлонхоща а, чкъарий доккхарашен болат лоаладерашен.

СУРТА ТlА: «Аджимушкая турпалашта» оттаь мемориал.

К. ДУДЧЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

СПОРТ

ФУТБОЛЬНИ СЕЗОН ХЬАЙИЙЛЛАЙ

Укх деношка Урус-Мартане хилар футбольни сезон хьеллара лаьрхlа йола приз яккхара турнир. Бlаьн болча наха сакъердам боалаш хlама хилар районашкарча итт команда дакъа лаьцача цу яхьах. Царех ши командa финальни яхьашка къовсаелар, уж яр Грозненски районерча «Пригородный», совхоза Урус-Мартановски района «Красноармейский» [illegible]. Чlоагlа тергам тlаозар цар ловзаро, хlана аьлча парех цхьаннена дlаяла сани яр приз. Цхьаккха кот ца воалаш чакхдала мегаш дар из ловзар, нагахьа санна «Красноармейский» совхоза команда нlаршна пенальти тоха езаш моттиг нийсъеннацаре. Грозненцаша из бургац чу а тох. Иштта счет 1:0 йолаш котбоал грозненцаш. Хlанз кхоалагlа яьнхар «Пригородный» совхоза футбол[illegible] из приз.

Цул совгlа, совгlаташ делар дикагlволча вратаран дикагlволча нападающенен. Уж бар Дасаев Вахен — Урус-Мартана команда вратарь, Вацуев Сайт-Хьасани — Грозненски районера нападающи.

Судьяй бригада керте латтар республикански категорегlа вола судья М. Мартазанов.

Д. МУСАЕВ.

ЧЕМПИОНАШ ХИЛАР

Шийн лоlамагlа кlалтохарах латара лоархlамеча шин турнире дакъа лоацаш хилар Нохч-Гlалгlайчен спортсменаш. Царех хьалхарьар — город Орджоникидзе хинна 1962—1964 шерашка баьча нагирхой мехка чемпионат. Дийтт дийнахьа хиннача олимпийски резерва цу яхьашка дакъа лаьцар 200 саго. Царна юкъе вар вай мехкахо спорта мастер А. Музыкашвили. 100 килограммага кхачал дозал долча спортсменашца къовсавелар из. Дерригa къовсамаш Музыкашвили кот а воалаш чакхдаьлар. Финальни къовсаме грозненец летар вазар хоптa юкъе шоева СССР чемпион хиннача Черкессерча А. Головинова. Юха а котвоал Музыкашвили. Иштта дошо медаль а йоаккхаш, нагирхоцта юкъерча Европа чемпионате баха тарлучарех цаl хилар цох.

Шоллагlа турнир — город Кемерово хинна шо-шоай долалах «Спартак» яхача Российски общества хьалхле яккхара яхьаш. Цига а дакъа лоацаш хилар вай республикера итт саг.

100 килограммаш тlех дозал долча спортсменашта юкъе шоллагlа моттиг яьккхар вай мехкахочо Л. Калаева. Шоай дир санна дозал долчарна юкъе кхоалагlа моттигаш яьлар Нохч-Гlалгlай пединститута студента Ш. Хасуевен Грозненски [illegible] техникума дешархочо Б. Турлоевен.

Къаьстта а боккха аьттув баьлар цу турнире вовзаш волча бореца, СССР экс-чемпиона дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастера Бадалов Руслана. Шийн хиннача ворхlе а къовсаме котало яьккхар цо, цул совгlа Руслана елар «Техника дикагlа хиларах» яха приз.

Р. Бадалов а цун новкъостий а кийчлуш ба Кемеровен Красноярски кургболча «Спартак» ДСО Центральни Совета хьалхле яккхара яхьаге мехка чемпионатаген.

Ю. ГЕОРГИЕВ.

АКАДЕМИКА М. Д. МИЛЛИОНЩИКОВА ЦlЕРАГlЧА КЪАХЬЕГАМА ЦlЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ИНСТИТУТО

дешархойи болх беш бола хьехархойи хьех 1984 шера 15, 22 апреле 10 сахьат даьлча Керттерча дешара корпуса актови зале (пр. Революции, 21) хургйолча институте «Хьайийллача наlарий дийнахье» дагlа лаьа. Программа укх тайпара я:

1. Юкъьанца дош оалаш ду къамаьл.
2. Предметни комиссай председателий къамаьлаш.
3. «Студентий бlаьсти-84» яхача фестивала лауреатий художественни [illegible]

Хийца чуэ [illegible]

Хаттa хlама долче телефон тоха: 2-16-15.

ВОЛХ БЕШ Я ПРОФСОЮЗНИ ОБЩЕСТВЕННИ ПРИЕМНИ

Союзий Цlан № 7 йолча цlагlа г. Грозный, Орджоникидзе проспект, 39 (хьалхара этаж), хьа а йийла болх беш я профсоюзий [illegible] общественни приемни.

Гражданаш тlаийбу обласовпрофа профсоюза общественна бехктокхамеча болхлоша.

Приемне хlара денна бу болх 14 сахьат даьлча денза 1[illegible] сахьат даллалца, шоаттадешка 9 сахьат даьлча денза 13 сахьат даллалца.

Нохч-Гlалгlай облсовпроф.

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 АПРЕЛЬ
II ПРОГРАММА

17.25 — Экрана тlа да нохча телестудий фильмаш.
18.25 — «Нохч - Гlалгlайчен ди».
18.45 — Киножурнал.
18.55 — «Дунен хьалкъашта юкъара обозрени» (гlалгlай меттала).
19.10 — «Халкъо тlаьхьашка зорена».
19.25 — «Художника мастерска». П. Миронов.

11 АПРЕЛЬ
II ПРОГРАММА

17.25 — «Гагарин Юрий». Телефильм.
18.25 — «Нохч - Гlалгlайчен ди».
18.45 — Цlе байракх лелаеча коллективашка. «Сельхозмашина» яха Назрановски объединени (гlалгlай меттала).
19.15 — Кхачан программа — дерригача халкъа гlулакх. «Кургбелча къуонтьма лаьр» (нохчий меттала).
19.45 — «Председателецара къамаьл школах бола уйлаш». Документальни фильм.

РАДИО

10 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.35 — Передачий программа (гlалгlай меттала).
8.36 — Симфонически музыка (гlалгlай меттала).
9.15 — «Дисциплина чlоагlъе, дакъе къахьегама эскарна» (нохчий меттала).
9.30 — «Къона замана» яха радиовыпуск (гlалгlай меттала).
16.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Партен кхалкъан цхьоагlо» (эрсий меттала).
16.16 — Шалински мехлосова къахькалаттарашта хетаваь концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).
18.30 — «Юртара вахар» (эрсий меттала).

11 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.35 — Передачий программа (нохчий меттала).
8.36 — Даймехках дола илли (нохчий меттала).
11.15 — «Коммунистех дола дувцараш» (нохчий меттала).
11.30 — «Экономика кхоадаш: рейсе арадьлар троллейбус» (эрсий меттала).
15.15 — «Карттайнача дилли» яха радиовыпуск (нохчий меттала).
15.35 — «Дунна тешаегlа» (эрсий меттала).
16.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Дунен кхалкъашта юкъара обозрени (нохчий меттала).
16.15 — «Салаlад» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
16.45 — «Коммунистически субботникаш» (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).
18.30 — «Еригlсоюзни коммунистически субботника накъобелх юртанкара къахьегамхой» (нохчий меттала).

Хаоттам

Тахан республике гlоадаш Грознен морхаш а йолаш, йоачал а йоацаш, малхбоалехьара секунда 8—13 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 10—15, Грозне 12—14 градус йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча хана догlа а делхаш, тайп-тайпарча оагlонашкахьара секунда 3—7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 2—7, дийнахьа 8—13 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-65-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленности транспортен — 2-65-01; юрта бахамах — 2-47-84; культура — 2-64-73; кехатий — 2-85-64; корректорски — 2-69-68.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-65-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-73; писем — 2-85-64; корректорская — 2-69-68.

Газет арадувла шинарей ерей, шоаттей денoшка

СФ05110. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 21618.